

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»
освітньо-професійна програма «Менеджмент»
спеціальність 073 «Менеджмент»

**ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ТОВ
«ДОЛИНІВКА» ГАЙВОРОНІВСЬКОГО РАЙОНУ
КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

здобувача вищої освіти **Юськова Павла Володимировича**

Науковий керівник: к.е.н., доцент
кафедри менеджменту
Мацієвич Тетяна Олександрівна _____

Рецензент: к.е.н., доцент
кафедри економічної теорії
і економіки підприємства
Одеської державної аграрної
університету
Шевченко Аліса Анатоліївна

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
д.е.н., професор
_____ Галина ЗАПША
«_____» _____ 2024 р.

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та управління

Кафедра менеджменту

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Освітньо-професійна програма «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри
менеджменту**

_____ Галина ЗАПША
«_____» _____ 2024_р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ
Юськова Павла Володимировича

1. Тема роботи: «Формування інвестиційної стратегії ТОВ «Долинівка» Гайворонівського району Кіровоградської області в сучасних умовах»,

керівник роботи к.е.н. Мацієвич Т.О., затверджені наказом ректора Одеського державного аграрного університету від “15” травня 2024р. № 105 (денна)

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи 10 червня 2024 р.

3. Об’єкт дослідження – *інвестиційна стратегія в сільськогосподарському підприємстві та підвищення її ефективності.*

4. Предмет дослідження – *теоретичні, методичні та практичні аспекти щодо розробки інвестиційної стратегії в сільськогосподарському підприємстві.*

5. Перелік завдань, які потрібно розробити:

5.1. Теоретико-методичний розділ:

- *визначити сутність поняття, значення та видів інвестиційної діяльності та інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства;*
- *дослідити основні інструменти та моделі формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства;*
- *вивчити механізм та етапи формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства*

5.2. Аналітичний розділ:

- *навести організаційно-правову характеристику діяльності сільськогосподарського підприємства;*

- провести аналіз основних фінансових та економічних показників діяльності сільськогосподарського підприємства;
- надати оцінку інвестиційного потенціалу та джерел фінансування сільськогосподарського підприємства

5.3. Рекомендаційно-розрахунковий розділ:

- визначити напрямки формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства;
- розробити стратегію розвитку інвестиційного потенціалу сільськогосподарського підприємства за використання проектного підходу;
- визначити ефективність впровадження та реалізації інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства.

6. Орієнтовний перелік графічного та табличного матеріалу:

6.1. До теоретико-методичного розділу:

Сутність поняття «інвестиційної стратегії» на думку різних авторів
Види інвестиційних стратегій за стадіями життєвого циклу, загальними стратегічними намірами сільськогосподарського підприємства та інших факторів. Структура інструментів інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства. Не фінансові інструменти інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства. Основні фінансові моделі забезпечення інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств. Концептуальне бачення інвестиційного стратегування організації в контексті змін. Групи факторів інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства. Схема процесу формування стратегії сільськогосподарського підприємства. Процес формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства.

6.2. До аналітичного розділу:

Організаційна структура управління ТОВ «Долинівка». Аналіз основних економічних показників ТОВ «Долинівка». Аналіз показників ринкової активності ТОВ «Долинівка». Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Долинівка». Динаміка фінансових результатів ТОВ «Долинівка». Аналіз рентабельності діяльності ТОВ «Долинівка». Аналіз показників ділової активності ТОВ «Долинівка». Аналіз формування інвестиційних фінансових ресурсів в ТОВ «Долинівка». SWOT-аналіз досягнутого розвитку та інвестиційного потенціалу ТОВ «Долинівка». Основні джерела фінансування інвестиційних ресурсів для ТОВ «Долинівка».

6.3. До рекомендаційно-розрахункового розділу:

Напрямки формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка». Алгоритм формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка». Основні фактори вибору інвестиційної стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка». Чинники формування інвестиційної стратегії, що потребують узгодження з інтересами учасників інвестиційних процесів в ТОВ «Долинівка». Взаємозв'язок інвестиційної стратегії та управління інвестиційними проектами в ТОВ «Долинівка».

Алгоритм механізму формування інвестиційної стратегії ТОВ «Долинівка». Механізм стратегічного інвестиційного розвитку ТОВ «Долинівка». Схема алгоритму формування портфельного управління інвестиційною стратегією ТОВ «Долинівка». Етапи управління реалізацією портфелем інвестиційних проектів ТОВ «Долинівка». Показники реалізації комплексного інвестиційного проекту в ТОВ «Долинівка». Зведена програма з розробки та впровадження проектів модернізації в ТОВ «Долинівка» за зазначеним часом виконання по основним етапам робіт. Бальна оцінка та ранжирування ризиків комплексного інвестиційного проекту ТОВ «Долинівка». Зведені розрахунки за початковими інвестиціями (капітальними вкладеннями) по комплексному інвестиційному проекту в ТОВ «Долинівка» згідно із загальними статтями витрат. Розрахунок основних критеріїв чистого приведенного ефекту за дисконтованим грошовим потоком, що показують ефективність проекту 1 в ТОВ «Долинівка». Загальний розрахунок основних критеріїв ефективності інвестиційних проектів, які реалізуються у ТОВ «Долинівка». Можливі варіанти розвитку подій на чисті дисконтовані грошові потоки проекту 1 в ТОВ «Долинівка». Показники рівня ефективності реалізації проекту 1 в ТОВ «Долинівка».

7. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи: нормативно-довідкова література, літературні джерела, дані первинного обліку, річні фінансові звіти та статистична ТОВ «Долинівка» Гайворонівського району Кіровоградської області за період 2020-2022 рр., особисті спостереження автора, літературні джерела, Інтернет-джерела.

8. Дата видачі завдання ____1.02.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№з/ п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів кваліфікаційн ої роботи	Кількість кредитів	Примітка
1.	Визначення теми, об'єкта та предмета дослідження	1.02.24 – 15.02.24	0,2	
2.	Отримання завдання і складання змісту (плану) кваліфікаційної роботи	01.02.24	0,1	
3.	Складання календарного плану – графіку з підготовки кваліфікаційної роботи	15.02.24	0,1	
4.	Написання першого (теоретико-методичного) розділу роботи	16.02.24– 25.03.24	1	
5.	Вивчення матеріалів базових підприємств	25.03.24– 05.04.24	0,5	
6.	Написання другого (аналітичного) розділу роботи	05.04.24– 25.04.24	1	
7.	Написання третього (рекомендаційно-розрахункового) розділу роботи	25.04.24– 22.05.24	1	
8.	Написання висновків, списку літератури	22.05.24 – 27.05.24	0,3	
9.	Перевірка роботи науковим керівником	27.05.24– 4.06.24	0	
10.	Доопрацювання роботи після зауважень наукового керівника	5.06.24 – 7.06.24	0,3	
11.	Підготовка до захисту: доповідь, ілюстративний матеріал	8.06.24– 9.06.24	0,5	
12.	Подання кваліфікаційної роботи на кафедру	10.06.24	0,1	
14.	Перевірка роботи на оригінальність	10. 06.24 – 17.06.24	0	
15.	Попередній захист на кафедрі	17.06.24– 19.06.24	0,4	
16.	Рецензування кваліфікаційної роботи	19.06.24 – 22.06.24	0	
17.	Захист кваліфікаційної роботи бакалавра	24.06.24 – 28.06.24	1,5	
	Всього		4,5	

Здобувач ОС «Бакалавр» _____ Павло ЮСЬКОВ

Науковий керівник _____ Тетяна МАЦІЄВИЧ

РЕФЕРАТ

Юськов П.В. Формування інвестиційної стратегії ТОВ «Долинівка» Гайворонівського району Кіровоградської області в сучасних умовах. – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент». Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, 2024.

Актуальність теми. Актуальність науково-практичного обґрунтування проблем ефективного формування інвестиційної стратегії в сільськогосподарському підприємстві в сучасних умовах обумовлено доступом до різноманітних джерел інвестиційних ресурсів, особливості ця проблема набуває в аграрній сфері тому, як вона є пріоритетною для економіки України та визначає рівень її ВВП. Тому в сучасних умовах розвитку економіки цей напрямок діяльності в аграрному секторі є одним з перспективних напрямів у діяльності сільськогосподарських підприємств. Теоретичні, методичні та практичні аспекти формування інвестиційної стратегії в умовах змін у сільськогосподарських підприємствах. Розвиток таких підприємств пов'язаний з інвестиційними та інноваційними компонентами, які будуть мати свою специфіку залежно від стратегічних цілей підприємця на кожному етапі життєвого циклу. Це створює необхідність визначення певних підходів до розробки інвестиційної стратегії в сільськогосподарських підприємствах, що й обумовлює актуальність теми дослідження кваліфікаційної роботи.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних положень та обґрунтування прикладних рекомендацій з формування інвестиційної стратегії в сільськогосподарському підприємстві на базі ТОВ «Долинівка» Гайворонівського району Кіровоградської області.

Для досягнення поставленої мети необхідними для вирішення є такі питання, як:

- визначити сутність поняття, значення та видів інвестиційної діяльності та інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства;
- дослідити основні інструменти та моделі формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства;
- вивчити механізм та етапи формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства;
- навести організаційно-правову характеристику діяльності сільськогосподарського підприємства;
- провести аналіз основних фінансових та економічних показників діяльності сільськогосподарського підприємства;
- надати оцінку інвестиційного потенціалу та джерел фінансування сільськогосподарського підприємства;
- визначити напрямки формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства;

- розробити стратегію розвитку інвестиційного потенціалу сільськогосподарського підприємства за використання проектного підходу;
- визначити ефективність впровадження та реалізації інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства.

Об'єктом дослідження є інвестиційна стратегія в сільськогосподарському підприємстві та підвищення її ефективності.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти щодо розробки інвестиційної стратегії в сільськогосподарському підприємстві. Поглиблені дослідження здійснювалися на матеріалах ТОВ «Долинівка» Гайворонівського району Кіровоградської області.

Методи дослідження. Методологічною основою кваліфікованої роботи є сукупність загальнонаукових та спеціальних принципів, методів та прийомів досліджень, які були використані при вирішенні поставлених завдань: аналітичний і системний підходи, опрацювання фінансової звітності та наукової інформації, аналіз та синтез, обробка статистичної інформації, методи економічного аналізу, порівняння, групування та факторний аналіз. Також було використання математично-статистичні методи і моделі, а також обробка інформації здійснювалася за використання програмних продуктів EXCEL.

Зміст роботи. У першому розділі «Теоретико-методичні основи формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства» розкрито сутність поняття, значення та видів інвестиційної діяльності та інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства; досліджено основні інструменти та моделі формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства; вивчено механізм та етапи формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства.

У другому розділі «Дослідження передумов формування інвестиційної стратегії ТОВ «Долинівка» Гайворонівського району Кіровоградської області» наведено організаційно-правову характеристику діяльності сільськогосподарського підприємства; проведено аналіз основних фінансових та економічних показників діяльності сільськогосподарського підприємства; надано оцінку інвестиційного потенціалу та джерел фінансування сільськогосподарського підприємства.

У третьому розділі «Формування та реалізація інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка» Гайворонівського району Кіровоградської області в сучасних умовах» визначено напрямки формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства; розроблено стратегію розвитку інвестиційного потенціалу сільськогосподарського підприємства за використання проектного підходу; визначено ефективність впровадження та реалізації інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в розробці прикладних рекомендацій щодо розробки інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка» Гайворонівського району Кіровоградської області за використання проектного підходу, а також

пропозиція конкретних заходів щодо методики оцінки ефективності її впровадження та реалізації. Подальше наукове обґрунтування набуло визначення сутності поняття, значення та видів інвестиційної діяльності та інвестиційної стратегії для сільськогосподарського підприємства та її механізму й етапів формування. Було встановлено, що для розробки інвестиційної стратегії в досліджуваному сільськогосподарському підприємстві необхідно застосовувати комплексний інвестиційний проект з використанням проектного підходу, в основу якого покладена організація управління інноваціями у поєднанні з методами стратегічного управління та управління інноваціями й проектами.

Кваліфікаційна робота містить 90 сторінок, 21 таблицю, 15 рисунків, 15 додатків. Перелік посилань нараховує 61 найменування.

Ключові слова: інвестиційна стратегія, сільськогосподарське підприємство, інструменти інвестиційної діяльності, фінансові інструменти, моделі формування інвестиційної стратегії, ефективність, портфель інвестиційних проектів, комплексний інвестиційний проект.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Сутність поняття, значення та видів інвестиційної діяльності та інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства	6
1.2. Основні інструменти та моделі формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства	11
1.3. Механізм та етапи формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства	20
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ТОВ «ДОЛИНІВКА» ГАЙВОРОНІВСЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ	28
2.1. Організаційно-правова характеристика діяльності сільськогосподарського підприємства	28
2.2. Аналіз основних фінансових та економічних показників діяльності сільськогосподарського підприємства	32
2.3. Оцінка інвестиційного потенціалу та джерел фінансування сільськогосподарського підприємства	41
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ДОЛИНІВКА» ГАЙВОРОНІВСЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	51
3.1. Напрямки формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства	51
3.2. Розробка стратегії розвитку інвестиційного потенціалу сільськогосподарського підприємства за використання проектного підходу	58
3.3. Ефективність впровадження та реалізації інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства.....	67
ВИСНОВКИ.....	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність науково-практичного обґрунтування проблем ефективного формування інвестиційної стратегії в сільськогосподарському підприємстві в сучасних умовах обумовлено доступом до різноманітних джерел інвестиційних ресурсів, особливості ця проблема набуває в аграрній сфері тому, як вона є пріоритетною для економіки України та визначає рівень її ВВП. Тому в сучасних умовах розвитку економіки цей напрямок діяльності в аграрному секторі є одним з перспективних напрямів у діяльності сільськогосподарських підприємств.

Теоретичні, методичні та практичні аспекти формування інвестиційної стратегії в умовах змін у сільськогосподарських підприємствах. Розвиток таких підприємств пов'язаний з інвестиційними та інноваційними компонентами, які будуть мати свою специфіку залежно від стратегічних цілей підприємця на кожному етапі життєвого циклу. Це створює необхідність визначення певних підходів до розробки інвестиційної стратегії в сільськогосподарських підприємствах, що й обумовлює актуальність теми дослідження кваліфікаційної роботи.

Теоретичні, методологічні питання стосовно інвестиційної діяльності, проблем залучення та використання інвестицій та окремі інвестиційні інструменти розкрито у наукових працях зарубіжних та вітчизняних вчених: В.Г. Федоренко [1], И.А. Бланк [2], Г.В. Козаченко [3], Федоренко В.Г., А.Ф. Гойко [4], Т.В. Майорова [5], Н.П. Мешко, Є.О. Солонська [6], А.В. Череп [7], І.М. Кобушко [8], С. Дем'яненко [9], Д. Норт [11], В. Бочарова [12]. Незважаючи на значну кількість досліджень у цій сфері, питання формування та вибору інвестиційної стратегії для сільськогосподарських підприємств потребують подальшого вивчення.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних положень та обґрунтування прикладних рекомендацій з формування інвестиційної стратегії в сільськогосподарському

підприємстві на базі ТОВ «Долинівка» Гайворонівського району Кіровоградської області.

Досягнення поставленої мети вимагало вирішення таких завдань:

- визначити сутність поняття, значення та видів інвестиційної діяльності та інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства;
- дослідити основні інструменти та моделі формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства;
- вивчити механізм та етапи формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства;
- навести організаційно-правову характеристику діяльності сільськогосподарського підприємства;
- провести аналіз основних фінансових та економічних показників діяльності сільськогосподарського підприємства;
- надати оцінку інвестиційного потенціалу та джерел фінансування сільськогосподарського підприємства;
- визначити напрямки формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства;
- розробити стратегію розвитку інвестиційного потенціалу сільськогосподарського підприємства за використання проектного підходу;
- визначити ефективність впровадження та реалізації інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства.

Об'єктом дослідження в даній кваліфікаційній роботі є інвестиційна стратегія в сільськогосподарському підприємстві та підвищення її ефективності.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти щодо розробки інвестиційної стратегії в сільськогосподарському підприємстві.

Методи дослідження. Методологічною основою кваліфікованої роботи є сукупність загальнонаукових та спеціальних принципів, методів та прийомів досліджень, які були використані при вирішенні поставлених

завдань: аналітичний і системний підходи, опрацювання фінансової звітності та наукової інформації, аналіз та синтез, обробка статистичної інформації, методи економічного аналізу, порівняння, групування та факторний аналіз. Також було використання математично-статистичні методи і моделі, а також обробка інформації здійснювалася за використання програмних продуктів EXCEL.

Науковою новизною одержаних результатів у кваліфікаційній роботі є подальше наукове обґрунтування визначення сутності поняття, значення та видів інвестиційної діяльності та інвестиційної стратегії для сільськогосподарського підприємства та її механізму й етапів формування. Було встановлено, що для розробки інвестиційної стратегії в досліджуваному сільськогосподарському підприємстві необхідно застосовувати комплексний інвестиційний проект з використанням проектного підходу, в основу якого покладена організація управління інноваціями у поєднанні з методами стратегічного управління та управління інноваціями й проектами.

Практичного значення набули одержані результати з розробки прикладних рекомендацій щодо розробки інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства за використання проектного підходу, а також пропозиція конкретних заходів щодо методики оцінки ефективності її впровадження та реалізації.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність поняття, значення та видів інвестиційної діяльності та інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства

Інвестиції дозволяють мінімізувати вплив кризових явищ і забезпечити стабільну реалізацію стратегічних цілей розвитку кожного підприємства. Визначення інвестиційної стратегії конкретного підприємства як потенційного об'єкта інвестування здійснюється інвесторами під час аналізу доцільності капіталовкладень, вибору серед альтернативних об'єктів та придбання акцій окремих підприємств [1].

Аналіз господарської діяльності сільськогосподарського підприємства потребує розробки стратегії, спрямованої на сегментацію суб'єкта господарювання, що дозволить виділити його серед конкурентів, зробити більш привабливим і ефективним. Така стратегія визначає послідовність і логіку дій при пошуку відповідних технологій для забезпечення всіх процесів на підприємстві. Ці дії спрямовані на задоволення потреб споживачів та забезпечення стабільних прибутків для підприємства. Управлінська система кожного суб'єкта господарювання повинна бути переосмислена з урахуванням нових умов ринку, з акцентом на забезпечення конкурентних переваг для сільськогосподарського підприємства. Це означає, що необхідно впроваджувати новітні управлінські технології, які сприятимуть підвищенню ефективності його діяльності. Оновлення управлінських підходів допоможе підприємству адаптуватися до змін ринкового середовища, покращити свою позицію на ринку і забезпечити довгострокову стійкість та прибутковість [2]. Досягнення конкурентних переваг все більше залежить не від скорочення

витрат на фактори виробництва, а від впровадження новітніх техніки та технологій, зокрема інформаційних технологій [3].

Визначення сутності поняття «інвестиційної стратегії» на думку різних авторів наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1. - Сутність поняття «інвестиційної стратегії» на думку різних авторів

Автор	Поняття «інвестиційної стратегії»
В.Г. Федоренко	«Інвестиційна стратегія є системою добраних довгострокових цілей та засобів їх досягнення, що реалізується в інвестиційній діяльності підприємства» [4].
И.А. Бланк	«Інвестиційна стратегія є системою довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, які визначені загальними завданнями його розвитку й інвестиційною ідеологією, а також вибір найбільш ефективних шляхів досягнення поставлених цілей» [5].
Г.В. Козаченко	«Інвестиційна стратегія – система довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, що визначається довгостроковими завданнями його розвитку й інвестиційною ідеологією, а також передбачає вибір найбільш ефективних шляхів досягнення поставлених цілей» [6].
В.Г. Федоренко, А.Ф. Гойко	«Інвестиційна стратегія – система вибраних довгострокових цілей та засобів їх досягнення, що реалізується в інвестиційній діяльності підприємства» [7].
Т.В. Майорова	«Інвестиційна стратегія – це процес формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності та вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення на базі прогнозування умов здійснення цієї діяльності, конк'ютури інвестиційної діяльності підприємства і забезпеченні вибору найефективніших шляхів їх досягнення» [8].
Н.П. Мешко, Є.О. Солонська	«Інвестиційна стратегія полягає у формуванні системи довготермінових завдань інвестиційної діяльності підприємства і забезпеченні вибору найефективніших шляхів їх удосконалення» [9].
А.В. Череп	«Інвестиційна стратегія – система довгострокових цілей інвестиційної діяльності і набір найефективніших шляхів їхнього досягнення» [10].

Джерело : складено автором

«Інвестиційні стратегії можуть бути визначені через напрями інвестиційної діяльності підприємства, структуру джерел фінансування інвестицій, систематичність (регулярність) інвестиційного процесу тощо. При цьому в умовах розвиненої системи довгострокового планування на підприємстві і здатності підприємства домагатися поставлених довгострокових цілей інвестиційні стратегії повинні впливати на обсяги інвестицій» [11, с. 21].

«Розглянемо специфіку інвестиційної стратегії. Часто її розглядають досить вузько – лише як ресурсну стратегію. Хоча це і правильно, її варто трактувати ширше, як функціональну стратегію. Вона спрямовує діяльність не тільки на створення інвестиційних ресурсів, але й визначає більш широкі орієнтири. Через систему реалізації реальних інвестиційних проєктів, така стратегія підтримує і забезпечує продуктову, інноваційну та інші стратегії. Стратегічний сегмент фінансових інвестицій дозволяє не тільки забезпечити фінансові ресурси, але й вирішувати питання власності та загальнокорпоративної політики, включаючи вплив на конкурентів і стейкхолдерів» [12].

Правильне розуміння взаємозв'язку і місця інвестиційної стратегії у процесі прийняття загальних стратегічних рішень підприємства забезпечує ефективніший вибір напрямку інвестицій та їх результативну розробку. Інвестиційна стратегія повинна бути конкурентною, оскільки вона сприяє змінам у діяльності підприємства, орієнтованим на конкурентний розвиток.

Ця стратегія є портфельною і включає сукупність проєктів реального інвестування та стратегічні фінансові інструменти, спрямовані на конкурентні зміни підприємства і його поступовий розвиток. Вона має захисні і наступальні аспекти, залежно від загальної стратегії розвитку, стадії життєвого циклу, загальних стратегічних намірів підприємства та інших факторів.

Отже, таблиця 1.3 детально описує характеристики змін та процесів розвитку на різних етапах життєвого циклу підприємства, а також відповідні стратегії інноваційного розвитку та інвестиційні стратегії, які підтримують цей розвиток.

На всіх етапах розвитку сільськогосподарського підприємства інвестиційна стратегія тісно пов'язана з інноваційною складовою, яка змінюється згідно з загальними стратегічними цілями підприємства, сучасними інноваціями в галузі техніки та технологій, а також глобальними економічними трендами.

Таблиця 1.2 - Види інвестиційних стратегій за стадіями життєвого циклу, загальними стратегічними намірами сільськогосподарського підприємства та інших факторів

Стадія життєвого циклу підприємства	Характеристика змін та процесів розвитку	Тип стратегії		
		Загальна	Інноваційна стратегічна складова	Інвестиційна
"Зародження" та "Становлення"	Інтенсивне започаткування бізнесу, часто з ознаками стартапу	Зростання	Дуже високий рівень	Конкурентний, наступальний, акцентом на галузеву регіональну концентрацію
"Зростання"	Помірно інтенсивний	Зростання	Високий рівень підтримки 1 етапу	Конкурентний, наступальний, переходом до галузевої регіональної диверсифікації
"Зрілість"	Помірний	Підтримка та реструктуризації, оновлення діяльності (розвитку), реінжинірингу	Високий рівень, з одночасним процесом простого та розширеного оновлення на початковому рівні впровадження інновацій	Конкурентний та портфельний, наступальний та захисний, галузевою та регіональною диверсифікацією
"Старіння"	Зміни та розвиток практично відсутні	Заходи щодо стабілізації, скорочення діяльності чи ліквідації підприємства або його підрозділів	Як правило відсутній	Захисний, елементами стратегії попереднього етапу
"Відродження"	Інтенсивне започаткування нового або диверсифікація попереднього бізнесу, часто з ознаками стартапу	Зміни та оновлення, реструктуризації, зміни профілю, реінжинірингу	Дуже високий рівень	Конкурентний, наступальний, акцентом на галузеву регіональну концентрацію

Джерело: складено автором за [12]

Види інвестиційних стратегій за різними етапами життєвого циклу підприємства, загальними стратегічними намірами та іншими факторами, наведено в таблиці 1.3. Інвестиційна стратегія відрізнятиметься на різних етапах життєвого циклу підприємства і буде включати різні форми концентрації та диверсифікації, як в межах однієї галузі, так і міжгалузевої та регіональної (див. табл. 1.3) [12].

Для сільськогосподарських підприємств характерно, що склад їх інвестиційного стратегічного портфелю змінюється на різних етапах життєвого циклу. На початкових етапах підприємства акцентується на інтенсивному створенні і розвитку нових бізнес-ідей, включаючи стартапи та інші форми інновацій. Це період, коли інвестиції спрямовані на розробку нових технологій та виробничих процесів, а також на створення нових видів продукції.

На етапі зростання підприємства зосереджується на розширенні і оптимізації виробництва. Інвестиції на цьому етапі спрямовані на підтримку високих темпів росту та підвищення продуктивності. Тут вже використовуються більше фінансових інструментів для залучення ресурсів, необхідних для масштабування виробництва.

На етапі зрілості підприємства акцентується на оптимізації та удосконаленні виробничих процесів, що може включати реструктуризацію та модернізацію обладнання. Інвестиції тут спрямовані на підтримку існуючих ринків і на розширення діяльності в нових сегментах, що вже потребують меншого обсягу нових фінансових ресурсів, але більше фокусу на оптимізації витрат та удосконаленні процесів.

В етапі старіння або відродження, підприємство може концентруватися на зміні стратегії або виході на нові ринки з новими інноваційними продуктами або послугами. Інвестиції в цьому випадку будуть спрямовані на реорганізацію, реінжиніринг і впровадження нових ініціатив.

Таким чином, на різних етапах життєвого циклу сільськогосподарські підприємства використовують різні форми інвестицій та фінансових

інструментів, що відповідають їхнім поточним потребам і стратегічним цілям [12].

Отже, на різних етапах життєвого циклу сільськогосподарських підприємств інвестиційна стратегія проявляє свою унікальну специфіку. Підприємство активно працює над досягненням достатньої конкурентоспроможності, що визначається загальною стратегією розвитку та підтримується комплексом функціональних стратегій, включаючи продуктову, інноваційну, інвестиційну та інші. Інвестиційне стратегування є ключовою складовою загальної стратегічної діяльності сільськогосподарського підприємства, що забезпечує реалізацію стратегічних цілей через інноваційні інвестиційні проекти. На кожному етапі життєвого циклу інвестиційна стратегія має свою специфіку, яка визначається загальною стратегією інноваційного розвитку та змін, а також особливостями конкретних цілей кожного етапу.

1.2. Основні інструменти та моделі формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства

Суть та принципи формування інвестиційної стратегії в контексті сільськогосподарських підприємств були висвітлені в роботах таких авторів, як Гайдай Г.Г., Маковоз О.С., Крайня Д.Р., Обуховський О.В. Вони підкреслюють, що процес формування інвестиційної стратегії має на меті забезпечення конкурентних позицій підприємства на ринку [13, 14]. На думку авторів Прібу К.А., Скотнікової Л.П., Угрімова І.В., Чернишова В.В., Некрасової Л.А., Моніч О.В., процеси формування інвестиційних стратегій сільськогосподарських підприємств є тісно пов'язаними з розвитком та впровадженням інновацій. Вони акцентують увагу на необхідності інноваційного розвитку, який є ключовим чинником для зміцнення конкурентоспроможності підприємства. Інвестиційні стратегії спрямовані на створення та впровадження нових технологій, продуктів і процесів у

сільському господарстві, що дозволяє підприємствам досягати кращих результатів на ринку та підвищувати їхню ефективність [15, 16, 17, 18]. Інші автори, такі як Добриніна Л.В., Шилова О.Ю., Фундеряка К.В., розглядають інвестиційні стратегії як певну систематизацію або алгоритм інвестиційних процесів у формуванні загальної стратегії сільськогосподарського підприємства. Вони підкреслюють важливість структурування інвестиційних рішень та стратегій, щоб забезпечити досягнення стратегічних цілей підприємства у сільському господарстві. Ці автори підтримують ідею, що інвестиційні стратегії мають бути узгоджені з основними стратегічними напрямками розвитку підприємства, що сприяє досягненню ефективного управління інвестиційним процесом та забезпечує оптимальне використання ресурсів [19, 20].

Інвестиційні інструменти в сільськогосподарських підприємствах розглядаються у двох аспектах: як засоби залучення і використання інвестиційних ресурсів, що формуються фінансовими та нефінансовими чинниками з метою збільшення активів та підвищення ефективності господарської діяльності.

Різниця між інвестиційним джерелом і інвестиційним інструментом полягає у функціональному підході. Наприклад, кредитування або лізинг можуть виступати як джерела, так і інструменти інвестиційної діяльності в залежності від того, як їх розглядати з функціональної позиції. Кредит банку є джерелом інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства. Однак використання цього кредиту у формі товарно-матеріальних цінностей є інструментом його інвестиційної діяльності.

Аналогічно, угода з лізинговою компанією на лізинг сільськогосподарської техніки чи обладнання є джерелом інвестиційної діяльності, а використання цієї техніки чи обладнання у виробничому процесі підприємства є інструментом інвестиційної діяльності.

Таким чином, інвестиційні інструменти в сільськогосподарських підприємствах є важливими компонентами стратегічного управління,

спрямованими на забезпечення ефективного використання інвестиційних ресурсів для досягнення цілей розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

Інвестиційні інструменти для сільськогосподарських підприємств охоплюють широкий спектр фінансових та нефінансових ресурсів, які використовуються для залучення капіталу та розвитку бізнесу. Вони включають в себе різні інструменти, такі як кредитування, лізинг, державні пільги, інвестиційні фонди, гранти, інноваційні проєкти та інше.

Ці інструменти дозволяють сільськогосподарським підприємствам залучати потрібні ресурси для інвестицій у нові технології, модернізацію обладнання, покращення управлінських процесів, підвищення якості продукції та збільшення конкурентоспроможності. Кожен з цих інструментів має свої особливості та переваги, що дозволяють підприємствам ефективно використовувати їх в рамках інвестиційних стратегій.

Отже, інвестиційні інструменти є важливими компонентами стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами, спрямованими на забезпечення ефективного використання інвестиційних ресурсів та досягнення стратегічних цілей

З інвестиційних інструментів для сільськогосподарських підприємств існують дві основні групи: фінансові та нефінансові. Фінансові інструменти включають різноманітні форми кредитування, лізингу, облігацій та акцій, які дозволяють підприємству залучати грошові ресурси для фінансування розвитку інфраструктури, придбання техніки та впровадження нових технологій.

Нефінансові інструменти включають технологічні інновації, сучасні агротехнології, програми енергоефективності та управлінські рішення для підвищення ефективності виробничих процесів та оптимізації витрат.

Ці дві групи інвестиційних інструментів разом сприяють підвищенню конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, забезпечуючи

необхідні ресурси для ефективного управління та розвитку у сучасних економічних умовах.

Структуру інструментів інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства наведено на рис. 1.1 та рис. 1.2.

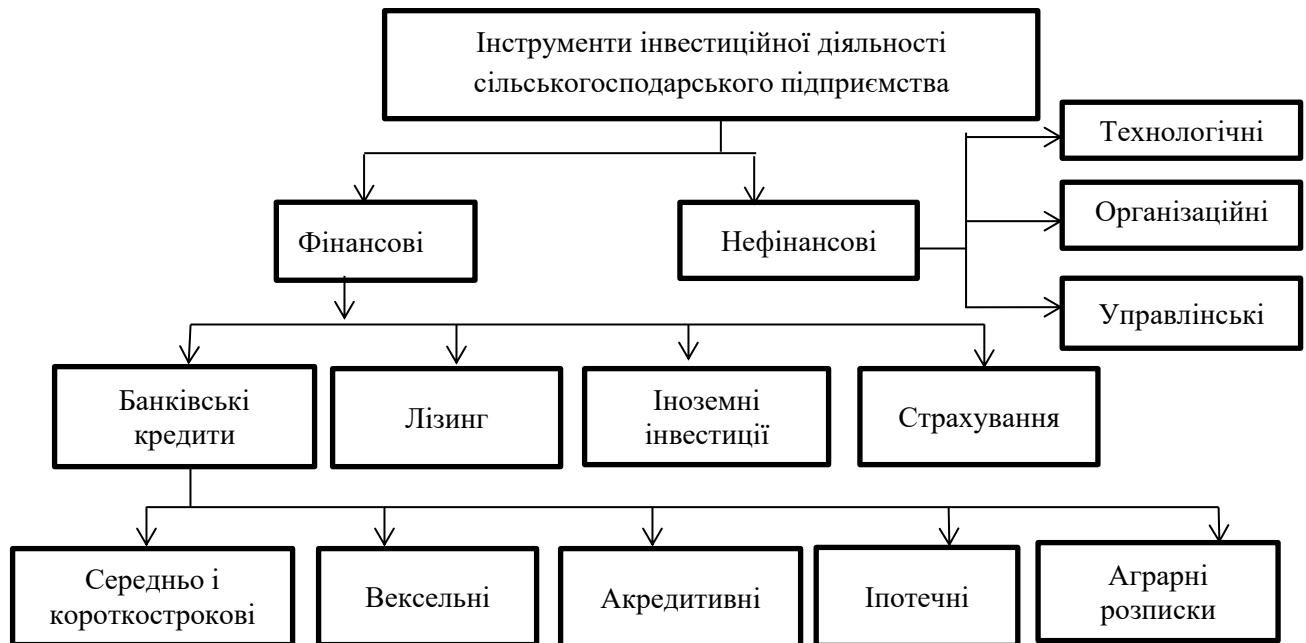

Рисунок 1.1 - Структура інструментів інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства

Джерело: [21]

Нефінансові інвестиційні інструменти для сільськогосподарських підприємств можна класифікувати за трьома напрямками: технологічним, організаційним та управлінським.

1. Технологічні інструменти включають нові ресурсозберігаючі технології виробництва продукції, а також нові сорти, гібриди рослин та породи тварин. Ці інновації спрямовані на підвищення врожайності, якості продукції та зменшення витрат.

2. Організаційні інструменти включають маркетингові дослідження ринку інвестицій та розробку бізнес-плану інвестиційного проекту. Ці інструменти допомагають оцінити потенціал інвестиційного проекту та забезпечують ефективне планування та управління.

3. Управлінські інструменти включають в себе стратегічне управління, оптимізацію виробничих процесів та впровадження сучасних методів управління. Ці інструменти спрямовані на підвищення ефективності виробництва та зниження виробничих витрат.

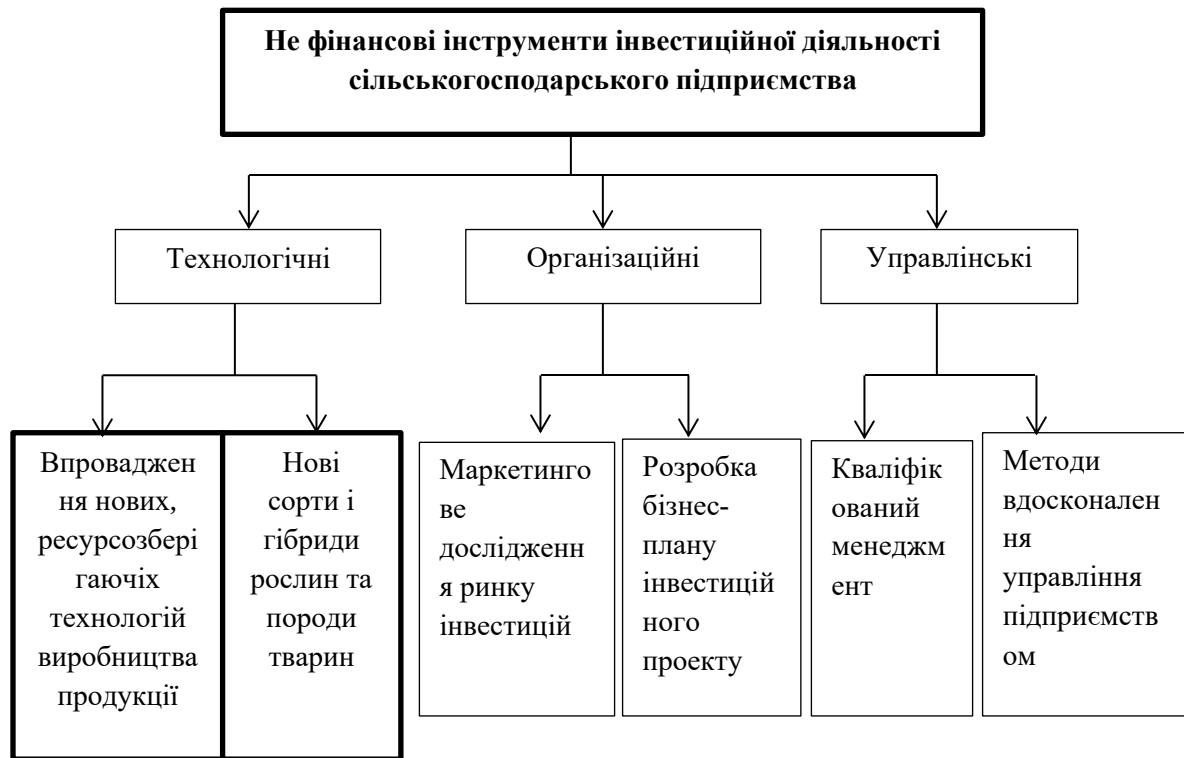

Рисунок 1.2. - Не фінансові інструменти інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства

Джерело: складено автором

Такий підхід до класифікації дозволяє сільськогосподарським підприємствам ефективно використовувати різноманітні інноваційні підходи для досягнення своїх цілей у сучасних умовах господарювання.

Управлінські інструменти інвестиційної діяльності включають кваліфікований загальний менеджмент підприємства та методи удосконалення управління, такі як метод збалансованої системи показників, метод управління виробництвом на основі бухгалтерської комп'ютерної програми і процесно-орієнтований метод управління підприємством. Ці інструменти спрямовані на оптимізацію виробничих процесів та підвищення

ефективності управління, що є критичним для успішного впровадження інвестиційних проектів на сільськогосподарських підприємствах.

Такі інструменти дозволяють досягати оптимального використання ресурсів підприємства, знижувати виробничі витрати і підвищувати якість управління, що сприяє ефективному впровадженню інвестиційних проектів та досягненню стратегічних цілей.

Фінансові моделі для забезпечення інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств досліджуються з метою знаходження оптимальних методів фінансування та вартості залучених коштів, враховуючи фінансові можливості та очікуваний еколого-економічний ефект від впровадження інновацій. Ці моделі сприяють визначенню оптимальних стратегій фінансування інноваційних проектів, що допомагають досягати стратегічних цілей підприємства та підвищенню його конкурентоспроможності на сучасному аграрному ринку.

Такі моделі інтегрують фінансові, економічні та екологічні аспекти, щоб забезпечити ефективне використання ресурсів та оптимізацію витрат у процесі впровадження інновацій. Вони дозволяють аналізувати ризики та оцінювати ефективність інвестицій, щоб забезпечити стабільний розвиток підприємства та максимальні економічні вигоди від нововведень у сільському господарстві. Основні моделі представлені в Таблиці 1.3.

Слід відзначити, що більшість представлених моделей фінансування інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств на практиці не реалізуються в "чистому" вигляді. «Це через те, що інноваційна діяльність будь-якого підприємства зазвичай базується на поєднанні різних елементів розглянутих фінансових моделей, які враховують різні фактори, такі як обсяг необхідних фінансових ресурсів, терміни, вартість та можливості їх залучення. Важливу роль у фінансуванні інновацій відіграє самофінансування з боку суб'єктів господарювання, яке є складовою комбінованої моделі фінансування» [22].

Таблиця 1.3. - Основні фінансові моделі забезпечення інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств

Модель	Характеристика	Ціль
Самофінансування	Рефінансування прибутку в інноваційний	Підвищення конкурентоспроможності та прибутковості підприємства
Кластерна модель	Поєднання фінансування галузевої науки, досліджень, розробок і виробництва на основі диверсифікації залучення фінансових ресурсів та державної підтримки, зарубіжних інвестицій для створення фонду реалізації інвестиційно-інноваційного проєкту	Концентрація матеріально-технічних, інтелектуальних і фінансових ресурсів усіма учасниками кластера для реалізації інвестиційно-інноваційного проєкту
Кооперативна модель	Залучення в процес інноватизації фінансових ресурсів кооперативних спілок, коштів дрібних господарств, селян-одноосібників на засадах взаємодопомоги	Упровадження та дифузія інновацій серед дрібних фермерів та селян-одноосібників
Венчурне фінансування	Інвестування в компанії, які мають суттєвий потенціал зростання завдяки наявності інноваційного продукту на ранніх стадіях життєвого циклу	Створення проривних технологій та продукції з високим потенціалом прибутковості, можливості реалізації наукоємної продукції, зокрема патентів і ноу-хау
Бюджетне фінансування	Системне фінансування створення та впровадження інновацій із державного та місцевого бюджетів	Забезпечення конкурентоспроможності сільгоспвиробників на внутрішньому та зовнішньому ринках, реалізація принципів сталості й відновлюваності екосистеми, ресурсозбереження
Залучення грантових коштів, краудфандинг	Залучення коштів вітчизняних та іноземних донорів, участь у програмах міжнародного й транскордонного співробітництва	Інновації в царині ресурсозбереження, відновної енергетики, боротьба зі змінами клімату
Модель зовнішніх запозичень	Кредити комерційних банків, облігаційні позики, лізинг, факторинг	Реалізація інноваційного розвитку сільгосппідприємств, упровадження сучасних енергозберігаючих технологій
Фінансування в рамках державно-приватного партнерства	Мобілізація коштів державного та місцевого бюджетів і приватних інвесторів	Реалізація важливих для держави та регіону інноваційних проєктів у царині зрошення, сільськогосподарського машинобудування, цифрових технологій та блокчейну
Модель інноваційних фінансових інструментів	Аграрні розписки, ф'ючерси, інноваційні ваучери, котирування акцій на міжнародних фондових біржах	Диверсифікація фінансового забезпечення інноваційного розвитку
Комбінована модель	Фінансове забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектора шляхом використання комбінації моделей та джерел фінансування	Оптимізація вартості та джерел фінансових ресурсів для реалізації інноваційних процесів в аграрному секторі

Джерело: складено автором за [22]

Однак обсяги та можливості самофінансування значною мірою залежать від рівня рентабельності виробництва та стимулювання з боку держави до вкладання коштів в інноваційний розвиток підприємства, наприклад, шляхом зменшення бази оподаткування на суму реінвестування прибутку в інновації. Отже, інноваційна діяльність підприємств базується на поєднанні різних джерел фінансування, включаючи як самофінансування, так і залучення зовнішніх фінансових ресурсів, а також на підтримці держави у формі стимулювання фінансових інвестицій в інновації.

Ефективна інноватизація сільськогосподарських підприємств за допомогою кластерної моделі фінансування дозволяє залучати фінансові ресурси всіх зацікавлених сторін та мінімізувати ризики при впровадженні важливих і вартісних інноваційних проєктів.

Кластерна модель фінансування є ефективним способом залучення фінансових ресурсів для інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств, яка сприяє уникненню або мінімізації ризиків. Вона об'єднує банки та інші установи з метою фінансування створення, упровадження та реалізації інноваційних продуктів. Ця модель стимулює співпрацю між різними учасниками процесу, включаючи виробництво, інфраструктуру, науку та освіту, для досягнення оптимального фінансування та запланованого результату.

Банківський кластер, що співпрацює з аграрними підприємствами або агрохолдингами, є одним з найпоширеніших у світовій практиці. Він забезпечує спільну роботу з постійними клієнтами, що дозволяє знижувати ризики та відсоткові ставки за кредитами. Банки, що утворюють фінансовий кластер, диверсифікують ризики і об'єктивно оцінюють ефективність використання фінансових ресурсів при реалізації інноваційних проєктів.

Отже, кластерна модель фінансування є зручним та надійним інструментом для забезпечення інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств, сприяючи співпраці та зниженню фінансових ризиків.

Ефективна інноваційна трансформація сільськогосподарських підприємств потребує розширення моделей фінансування, зокрема прискореного впровадження венчурного фінансування. Однією з основних перешкод у інноваційному розвитку є недостатня увага до фінансування прикладних досліджень та стимулювання їх інтеграції в виробничий процес. Для збільшення інтересу інвесторів у сільському господарстві, підвищення доходності венчурних інвестицій та виходу на міжнародний ринок виникає потреба у створенні Національної венчурної компанії. Ця компанія може бути сформована за умовами державно-приватного партнерства й об'єднати державні кошти з фінансовими ресурсами приватних фондів. Подальшим кроком є створення єдиної системи галузевих і регіональних фондів та компаній, які стануть каталізатором стимулювання інновацій у різних галузях, зокрема сільському господарстві.

Спрямованість фінансування на інноваційні проекти дозволяє збудувати місток між науковою ідеєю, розробкою та її комерціалізацією. Основна мета полягає в оцінці потенціалу практичної реалізації ідеї та наданні необхідної підтримки для перетворення її в інноваційний продукт, що поверне витрачені державним венчурним фондом кошти та забезпечить доходи від використання інвестицій.

Для успішної реалізації інноваційної моделі розвитку сільськогосподарського сектора важлива диверсифікація фінансування і використання венчурного інвестування як альтернативного джерела фінансування малого інноваційного бізнесу. Створення державного венчурного фонду та наявність державної фінансової підтримки є важливими етапами для розвитку венчурного фінансування на етапі його формування.

Таким чином, для ефективної інноваційної трансформації сільськогосподарських підприємств важливим є розширення моделей фінансування, зокрема впровадження венчурного фінансування. Створення Національної венчурної компанії на базі державно-приватного партнерства та розвиток системи галузевих та регіональних фондів і компаній є критичними

кроками для стимулювання інновацій у сільському господарстві. Для успішного впровадження венчурного фінансування необхідна наявність державної фінансової підтримки та страхових продуктів для зменшення ризиків упровадження інновацій.

1.3. Механізм та етапи формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства

При формуванні інвестиційної стратегії ми виходимо з основних, відомих практично аксіоматичних принципів. Підприємство у своєму життєвому циклі проходить через ряд розвиткових етапів, спрямованих на досягнення високих результатів. Збереження динаміки вимагає впровадження змін, що забезпечують розвиток і орієнтовані на досягнення конкурентоспроможності. Все це відображається у загальній стратегії розвитку, що включає сукупність функціональних стратегій, таких як продуктова, інноваційна, інвестиційна та інші. Інвестиційне стратегування має бути розглянуте як складова цього комплексу стратегічної діяльності (рис. 1.3), яка допомагає визначити специфіку інвестиційної стратегії на різних етапах життєвого циклу підприємства [12].

«Процес формування інвестиційної стратегії аграрного підприємства є основою інвестиційної діяльності. Її слід розглядати в якості генерального плану здійснення інвестиційної діяльності підприємства, що визначає:

- форми інвестиційної діяльності; – пріоритети напрямків інвестиційної діяльності;
- послідовність етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей підприємства;
- характер формування інвестиційних ресурсів підприємства;
- межі можливої інвестиційної активності підприємства за напрямками та формами його інвестиційної діяльності;

– систему формалізованих критеріїв, за якими підприємство моделює, реалізує і оцінює свою інвестиційну діяльність» [23].

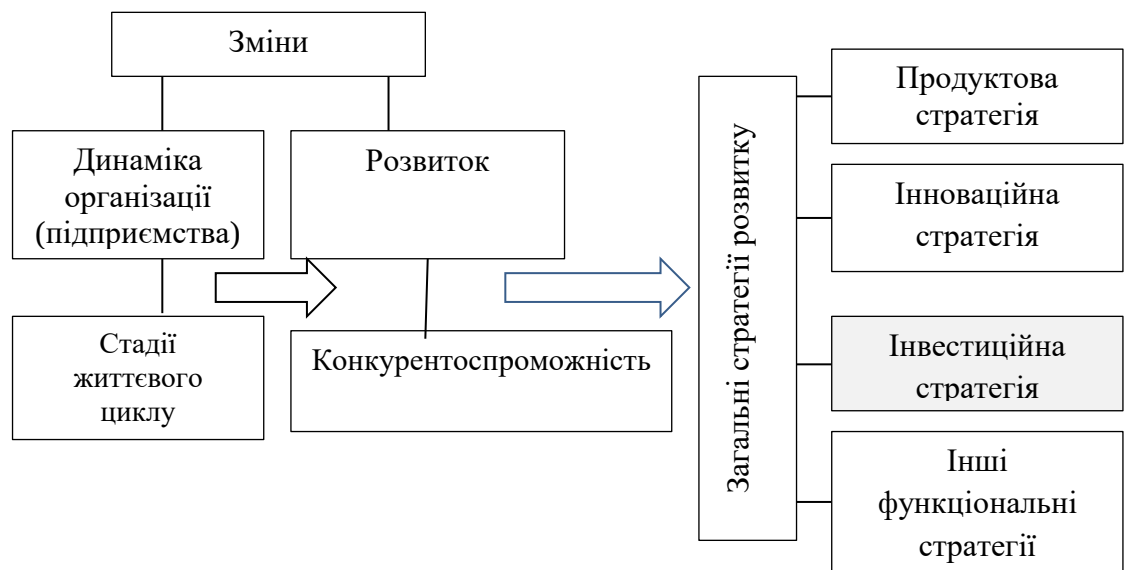

Рисунок 1.3. - Концептуальне бачення інвестиційного стратегування організації в контексті змін

Джерело: сформовано автором на основі джерел [19, 13, 14, 18, 15, 16, 17, 20]

Основним етапом формування інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства є ідентифікація та класифікація факторів, які впливають на його конкурентоспроможність. Це дозволяє краще і повніше розуміти сутність інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства. Групи таких факторів представлені на рис. 1.4.

«Фактори прямого впливу включають фінансово-економічні аспекти, до яких в першу чергу входять елементи системи управління (структура, методи, цілі тощо). Крім того, важливим фактором інвестиційної стратегії є рівень організації бізнес-процесів на підприємстві. Однією з ключових характеристик бізнес-процесів є їх стратегічний внесок у компетентність компанії, що визначається через три показники: додана вартість бізнес-процесу, частка процесу у критичних факторах успіху (CSF) та вартість внесених змін» [24].

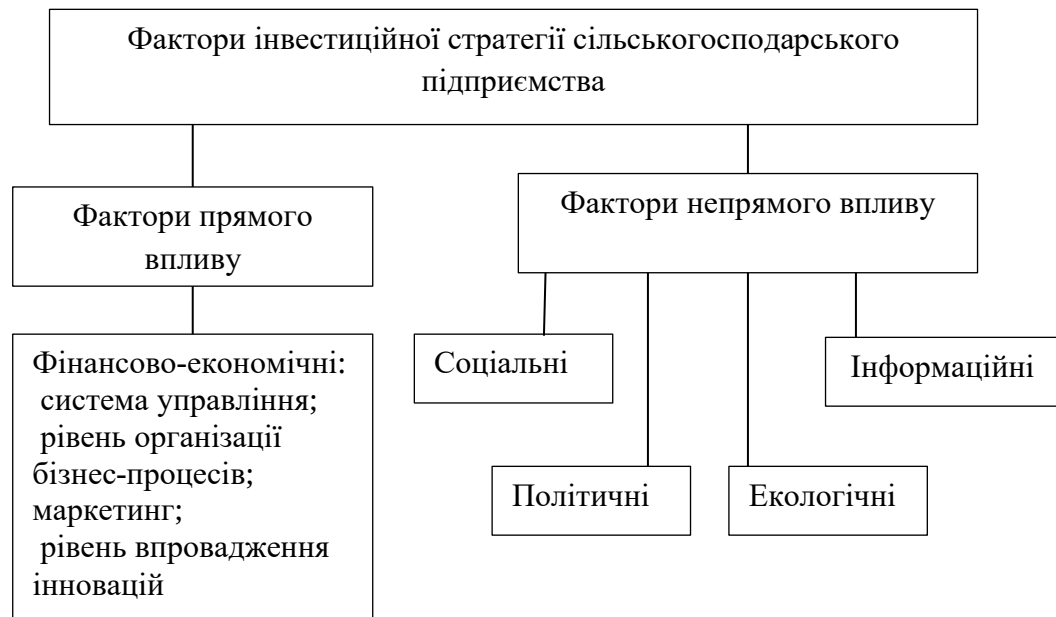

Рисунок 1.4. - Групи факторів інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства

Джерело: сформовано автором за [24].

Критичні фактори успіху (CSF) представляють собою життєво важливі аспекти, на яких підприємство має акцентувати увагу для забезпечення успішної діяльності. Основний з них - ефективний менеджмент, що відповідає за організацію та оптимізацію усіх бізнес-процесів. Правильно налаштована стратегія управління не тільки забезпечує координацію всіх ділянок підприємства, але й сприяє досягненню інших критичних успішних результатів.

Додатковим важливим фактором є маркетинг, який грає вирішальну роль у розвитку сільськогосподарських підприємств. Через вивчення ринку та вдосконалення комунікаційних стратегій, підприємство може успішно впроваджувати нові продукти та послуги, а також ефективно конкурувати на ринку. Важливою частиною маркетингової стратегії є інтеграція з рекламною політикою, яка дозволяє збільшити усвідомленість та популяризацію продукції серед споживачів.

Щодо інвестиційної стратегії сільськогосподарських підприємств, вона включає визначення довгострокових інвестиційних пріоритетів, які відповідають стратегічним цілям підприємства. Ці пріоритети можуть

включати модернізацію обладнання, впровадження нових технологій або розширення виробництва. Важливою частиною такої стратегії є аналіз фінансових ризиків та планування можливих фінансових наслідків для підприємства в різних сценаріях розвитку.

Таким чином, успішна інтеграція критичних факторів успіху, маркетингових стратегій та інвестиційної стратегії дозволяє сільськогосподарським підприємствам не тільки виживати на ринку, але й досягати стабільного розвитку та прибутковості. Процес формування стратегії базується на ретельному вивченні всіх можливих напрямків розвитку та діяльності, що включає вибір загального напрямку, освоєння нових ринків, вимог до послуг, методів конкуренції, залучення ресурсів та побудову оптимальної бізнес-моделі (рис. 1.5).

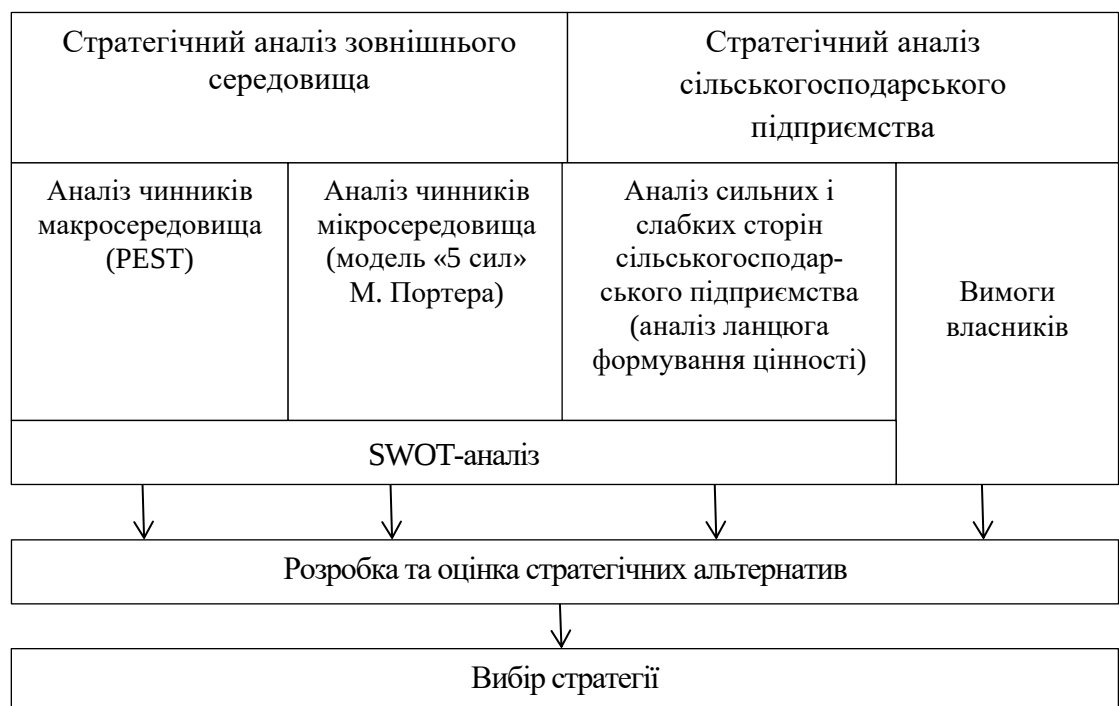

Рис. 1.5. Схема процесу формування стратегії сільськогосподарського підприємства

Джерело: складено автором

Отже, стратегія визначає спосіб забезпечення конкурентоспроможності та управління бізнесом без опису конкретних фінансових результатів та дослідження конкурентної ситуації підприємства, а також бізнес-модель,

основану на показниках прибутку та витрат, що гарантуються в результаті її впровадження.

Основна ідея стратегічного управління сільськогосподарським підприємством полягає в тому, що визначення конкретних цілей повинно враховувати взаємозв'язки і впливи як внутрішнього, так і зовнішнього середовища підприємства. У цьому контексті стратегія є інструментом досягнення цілей, і її впровадження потребує від всієї організації діяти в стратегічному режимі. Стратегічний корпоративний менеджмент сільськогосподарського підприємства можна визначити як довгострокове управління, де конкретні цілі і стратегії формуються з урахуванням найважливіших зовнішніх і внутрішніх умов. Це дозволяє забезпечити успішну реалізацію усіх розвиткових планів. Успішні сільськогосподарські підприємства, що займають сильну конкурентну позицію на ринку, мають детально розроблену стратегію, яка включає заплановані та послідовні дії у різних часових і просторових масштабах. Це дозволяє їм ефективно реагувати на несподівані ситуації і постійну конкурентну боротьбу.

Стратегічне управління часто називають «управлінням ринковою стратегією», що підкреслює орієнтацію підприємства на ринок і зовнішню орієнтацію. Тому стратегічний аналіз спочатку має бути спрямований на вивчення ринку та конкурентів, а потім на вивчення внутрішніх ресурсів і можливостей.

Переформулюємо опис процесу формування інвестиційної стратегії для сільськогосподарського підприємства та покажемо процес формування інвестиційної стратегії у вигляді схеми на рис. 1.6.

Отже, можна обґрунтовано стверджувати, що важливо визначити принципи формування інвестиційної стратегії на основі принципів планування. Це дозволяє забезпечити систематичний та структурований підхід до розвитку підприємства, що орієнтовано на досягнення стратегічних цілей і підвищення його конкурентоспроможності.

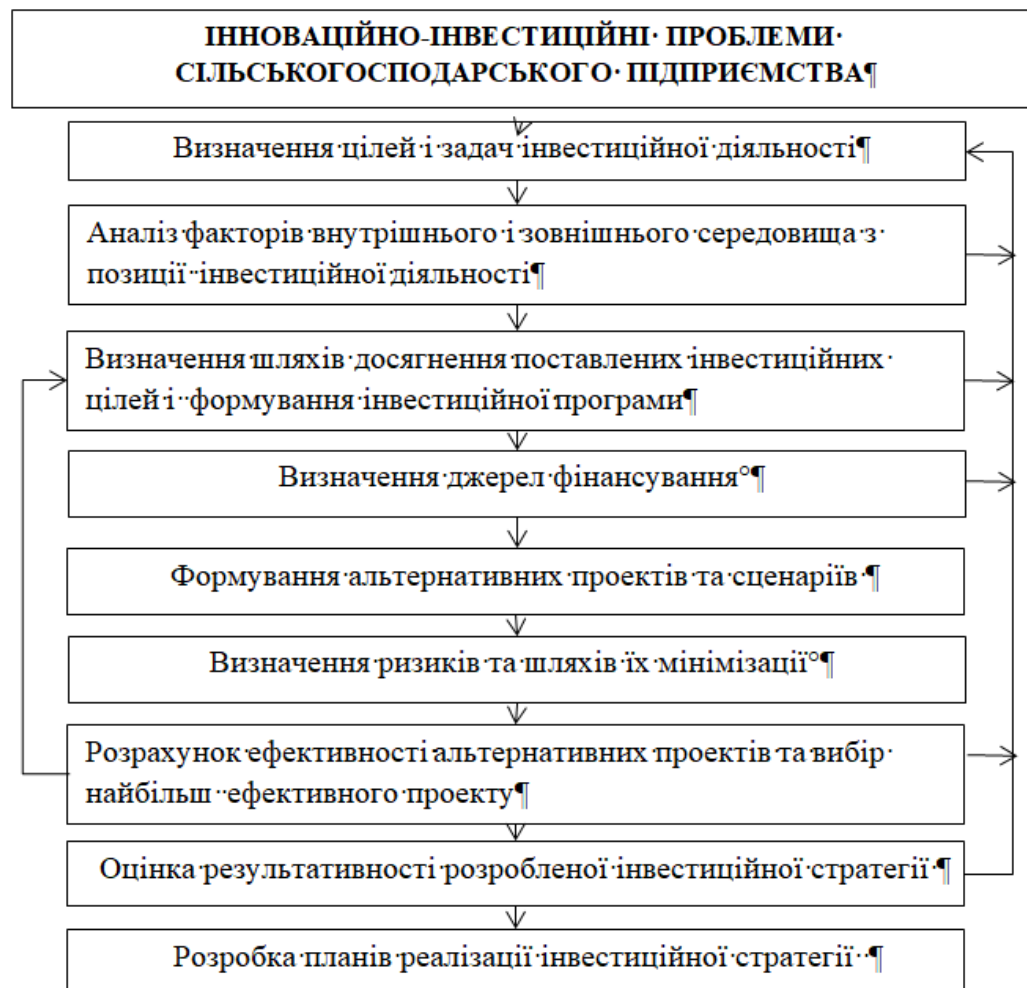

Рисунок 1.6 - Процес формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства

Джерело : побудовано автором

Враховуючи динамічні умови сільськогосподарського сектору, принципи планування дозволяють адаптувати інвестиційну стратегію до змін у середовищі та забезпечити ефективне управління ризиками і можливостями.

Отже, ми докладно розглянули процес формування інвестиційної стратегії та виявили його ключові аспекти. Системне вивчення цього процесу та обґрунтовані принципи формування інвестиційної стратегії дозволили нам запропонувати таку логіку процесу:

1. Визначення цілей і завдань інвестиційної діяльності, що відповідають стратегічним напрямкам підприємства.

2. Аналіз факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, які впливають на інвестиційну діяльність.
3. Визначення оптимальних шляхів досягнення поставлених інвестиційних цілей і розроблення інвестиційної програми.
4. Визначення джерел фінансування інвестиційних проектів.
5. Формування альтернативних інвестиційних проектів та розгляд сценаріїв їх реалізації.
6. Визначення потенційних ризиків і розробка стратегій їх управління та мінімізації.
7. Розрахунок ефективності інвестиційних проектів і вибір найбільш привабливих для інвестування.
8. Оцінка результативності розробленої інвестиційної стратегії з точки зору досягнення поставлених цілей.
9. Розробка детальних планів реалізації інвестиційної стратегії з урахуванням усіх виявлених факторів і обставин.

Отримані результати є ефективним інструментом для формування і успішної реалізації інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства

В цілому, розділ щодо формування інвестиційної стратегії для сільськогосподарського підприємства надає глибоке розуміння процесу та ключових аспектів стратегічного управління. На основі аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства, виявлення його конкурентних переваг та обґрунтування цілей і задач інвестиційної діяльності, були розроблені ефективні інвестиційні стратегії.

В процесі формування стратегій було враховано різні аспекти, такі як фінансові можливості, інноваційний потенціал, ризики та відповідальність перед стейкхолдерами. Аналіз ринку та конкурентів дав змогу визначити переваги і недоліки, що сприятимуть формулюванню ефективних інвестиційних стратегій.

Для досягнення успіху в імplementації інвестиційних стратегій важливо управляти ризиками, використовувати диверсифікацію та управління портфелем проектів. Відповідальне управління фінансами та ефективне використання ресурсів є ключовими факторами для досягнення цілей стратегії.

Отже, зазначені принципи та підходи у формуванні інвестиційної стратегії є необхідними для забезпечення стійкого розвитку сільськогосподарського підприємства в умовах високої конкуренції і змінного середовища.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ТОВ «ДОЛИНІВКА» ГАЙВОРОНІВСЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

1.1. Організаційно-правова характеристика діяльності сільськогосподарського підприємства

ТОВ «Долинівка» було зареєстровано 05.06.2002., під час реформування аграрного сектору України. З самого початку підприємство прагнуло стати лідером у виробництві високоякісної сільськогосподарської продукції. Пройшовши значний шлях розвитку, підприємство досягло численних успіхів.

Організаційно-правовою формою ТОВ «ДОЛИНІВКА» – є ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ.

ТОВ «ДОЛИНІВКА» зареєстровано за юридичною адресою: Україна, **3, Кіровоградська обл., Гайворонський р-н, село Долинівка, вул. Незалежності, б.

Розмір статутного капіталу ТОВ «Долинівка» складає 207450,00 грн.

Основний вид діяльності ТОВ «Долинівка» пов'язаний з вирощуванням зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (КВЕД 01.11). Також, сільськогосподарське підприємство займається розведенням великої рогатої худоби молочних порід (КВЕД 01.41), розведенням свиней (КВЕД 01.46), допоміжною діяльністю в рослинництві (КВЕД 01.61), наданням в оренду сільськогосподарських машин і устаткування (КВЕД 77.31) та вантажний автомобільним транспортом (КВЕД 49.41) [25]. Тобто основний вид діяльності підприємства – це рослинництво та тваринництво, також ТОВ «Долинівка» має млин та олійницю.

Директором ТОВ «Долинівка» є Хоменко Вадим Вікторович, який також є його засновником і має прямий вирішальний вплив, як бенефіціар та власник.

Управління в ТОВ «Долинівка» здійснюється через загальні збори пайщиків, їх загальна кількість 662. Загальний розмір земельної площі складає 1881 Га.

На початкових етапах ТОВ «Долинівка» зосередилося на вирощуванні зернових культур, зокрема: Пшениці, Ячміню, Кукурудзи, Проса, Гречки, Гороху, Сої, Соняшнику. Впровадження сучасних агротехнологій, таких як системи зрошування та використання передових сортів насіння, дозволило досягти високих показників врожайності та якості продукції.

У 2005 році ТОВ «Долинівка» розширило асортимент, додавши овочеві культури. Завдяки новим теплицям обсяги виробництва томатів, огірків та перцю значно зросли. Використання сучасних технологій дозволило зберігати свіжість та високу якість продукції, що підвищило її конкурентоспроможність.

У 2010 році підприємство розпочало тваринництво, збудувавши комплекс для великої рогатої худоби та свиней. Щодо тваринництва, основним напрямом тут є розведення свиней та гусей. Впровадження передових методів годівлі та утримання забезпечило високі показники продуктивності та якості м'ясної продукції, що дозволило ТОВ «Долинівка» розширити ринки збуту та збільшити реалізацію.

У 2015 році ТОВ «Долинівка» досягло значного прориву, отримавши сертифікацію за міжнародними стандартами якості ISO 9001 та HACCP. Це визнання підтвердило високі стандарти безпеки та якості продукції компанії. Сертифікація відкрила нові можливості для експорту продукції на міжнародні ринки, зокрема до країн Європейського Союзу.

У 2018 році ТОВ «Долинівка» розпочало вирощування органічної продукції, виділивши окремі земельні ділянки для цієї цілі. Вирощування органічних зернових та овочевих культур без використання хімічних добрив

та пестицидів стало важливим кроком у розвитку компанії. Органічна продукція швидко здобула популярність серед споживачів, що дозволило ТОВ «Долинівка» зайняти провідні позиції на ринку органічної продукції в Україні.

У 2020 році підприємство перейшло до впровадження сучасних інформаційних технологій. Запровадження власного інтернет-магазину значно спростило процес придбання продукції для споживачів. Також була впроваджена система управління підприємством ERP, що покращило внутрішні процеси та збільшило ефективність діяльності компанії.

Пандемія COVID-19 стала викликом для багатьох підприємств, але ТОВ «Долинівка» успішно адаптувалося до нових умов. Завдяки введеним раніше онлайн-продажам та оптимізації виробничих процесів, підприємство не тільки зберегло свої позиції на ринку, а й збільшило обсяги продажів [40].

ТОВ «Долинівка» сьогодні є одним із провідних аграрних підприємств України, завдяки постійному впровадженню інновацій та розширенню асортименту продукції. Майбутні плани включають розширення виробництва органічної продукції, збільшення експорту та розширення ринків збуту. Історія ТОВ «Долинівка» – це історія успіху та стійкого розвитку. Завдяки сучасним технологіям та високим стандартам якості, підприємство досягло значних результатів і утримує провідні позиції на ринку, задовольняючи потреби споживачів у високоякісній продукції.

ТОВ «Долинівка» має добре організовану структуру управління, що забезпечує ефективність у всіх аспектах його діяльності. Організаційна структура підприємства є лінійно-функціональною, де кожен підрозділ має чітко визначені обов'язки і відповідальність за конкретні завдання. Це сприяє оптимізації управлінських процесів, швидкому прийняттю рішень і підвищенню продуктивності праці.

З рисунку 2.1 організаційної структури ТОВ «Долинівка» видно, що воно використовує лінійно-функціональну структуру управління. Особливу увагу приділяють людським ресурсам, оскільки їх відбір вимагає уважного

підходу, враховуючи наукову специфіку господарської діяльності підприємства. Підбір персоналу здійснюється з урахуванням наукових досягнень та фахових якостей кандидатів, оскільки кожен співробітник має значний внесок у досягнення загальної мети підприємства

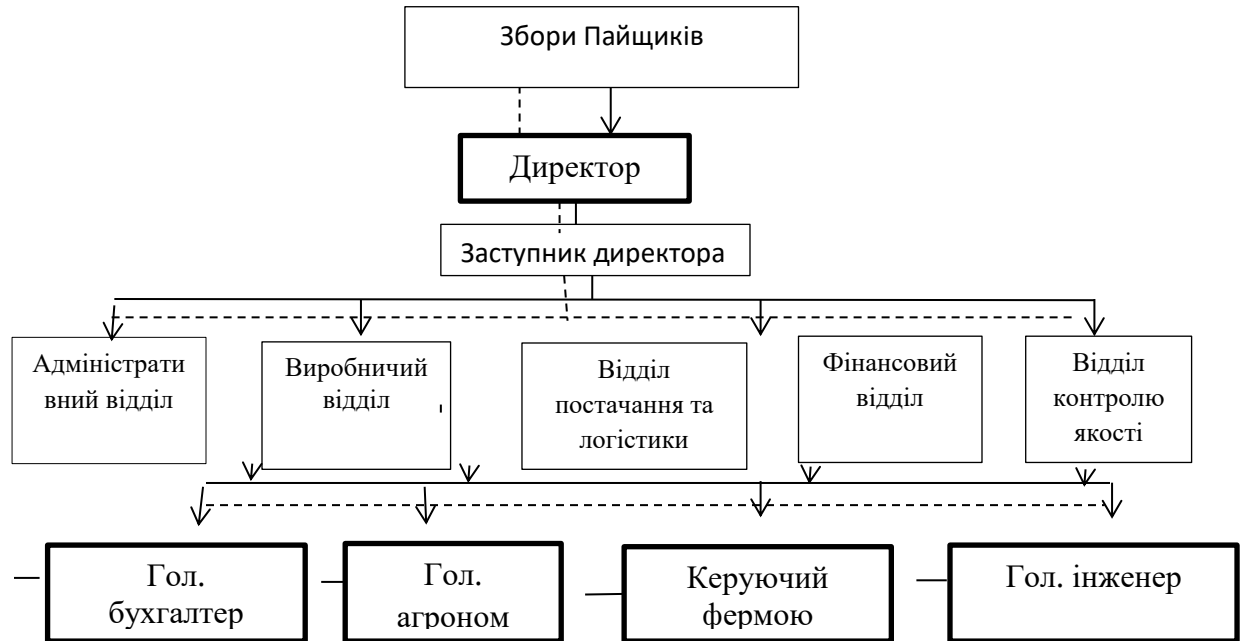

Рисунок 2.1 - Організаційна структура управління ТОВ «Долинівка»

Джерело: складено автором згідно штатного розкладу

Управління підприємством здійснюється директором, який є підзвітним відповідно до його Статуту. Організаційну структуру управління ТОВ «Долинівка» показано на рис. 2.1.

Маркетинговий відділ ТОВ «Долинівка» відіграє ключову роль у стратегічному керівництві підприємством. Він формує ринкову політику, сприяє підвищенню конкурентоспроможності продукції та визначає стратегічні напрями розвитку [26].

Взаємодія з іншими підрозділами підприємства підсилюється для досягнення цілей: з виробничим відділом для адаптації виробничих планів до потреб ринку та з відділом постачання та логістики для оптимізації управління попитом, зберіганням і транспортуванням продукції. Фінансовий відділ використовує результати маркетингових досліджень для бюджетного планування та оцінки фінансових ризиків.

2.2. Аналіз основних фінансових та економічних показників діяльності сільськогосподарського підприємства

Для подальшого аналізу економічної діяльності ТОВ «Долинівка» буде використовувала його фінансова звітність. Ця звітність включає систему показників, що відображають динаміку фінансового стану підприємства на звітну дату, а також результати його діяльності за звітний період.

Після ознайомлення зі звітом про фінансові результати за 2020-2022 р.р. можна, провести більш детальне дослідження та аналіз показників.

Основні економічні показники діяльності ТОВ «Долинівка» за період 2020-2022 роки представлені в табл. 2.1.

Аналіз основних економічних показників ТОВ «Долинівка», 2020-2022 рр. в таблиці 2.1 показав, що чистий дохід від реалізації продукції, робіт, послуг збільшився з 49,907 тис. грн у 2020 році до 76,794 тис. грн у 2022 році, а абсолютний приріст склав 26887 тис. грн. Тобто, відносний приріст чистого доходу від реалізації склав 53,9%. Щодо собівартості реалізованої продукції, то вона зросла з 34853 тис. грн у 2020 році до 48,598 тис. грн у 2022 році. Абсолютний приріст її становить 13745 тис. грн., а відносний приріст – 39,4%. Валовий прибуток збільшився з 17,890 тис. грн у 2020 році до 28,196 тис. грн у 2022 році, а абсолютний приріст: 10306 тис. грн. та відносний приріст – 57,6%. Чистий прибуток піднявся з 17890 тис. грн у 2020 році до 27045 тис. грн у 2022 році. Його абсолютний приріст: 9155 тис. грн., а відносний приріст: 51,2%. Основні фонди зменшилися з 29,731 тис. грн у 2020 році до 28420 тис. грн у 2022 році., їх абсолютний спад відзначився падінням показника на -1311 тис. грн., а відносний спад склав -4,4%. Обсяг загальних земельних площ не зменшився та залишився на рівні 1881 га. Середньосписочна кількість працівників зменшилася з 62 осіб у 2020 році до 53 осіб у 2022 році, її абсолютний спад: -9 осіб, а відносний спад: -14,5%.

Таблиця 2.1 – Аналіз основних економічних показників ТОВ «Долинівка», 2020-2022 рр.

Показник	По роках, тис. грн.			2022 / 2020 рр.,	
	2020р.	2021р.	2022р.	Абс.	%
Чистого доходу від реалізації продукції, робіт, послуг, тис. грн	49907,0	43296	76794	26887,0	53,9
Собівартості реалізованої продукції, тис. грн.	34853	28473	48598	13745,0	39,4
Валового прибутку (збитку), тис. грн	17890,0	15524	28196	10306,0	57,6
Чистого прибутку (+), збитку (-), тис. грн	17890,0	15524	27045	9155,0	51,2
Основних фондів	29731	31566	28420	-1311,0	-4,4
Обсягу загальних земельних площ	1881	1881	1884	0	0
Середньосписочної кількості працівників, які зайняті в с/г, осіб	62,0	62,0	53,0	-9	-14,5
Розрахунок показників розподілу валового прибутку на:					
- 100 га с/г угідь, тис. грн.	951,9	825,5	1496,6	544,7	57,2
- 1000 грн основних фондів с/г призначення, грн	601,7	491,9	992,1	390,4	64,9
- 1 працівника, зайнятого в с/г, тис. грн	288,6	250,4	531,1	242,5	84,0
Розрахунок показників розподілу чистого прибутку на:					
- 100 га с/г угідь, тис. грн	951,9	825,5	1496,6	544,7	57,2
- 1000 грн основних фондів с/г призначення, грн	601,7	491,9	951,6	349,9	58,2
- 1 працівника, зайнятого в с/г, тис. грн	288,6	250,4	510,3	221,7	76,8
Рівень рентабельності с/г, %	51,4	54,5	55,7	4,3	8,3

Джерело: складено автором згідно звітності ТОВ «Долинівка» [25]

Показники розподілу валового прибутку виглядають наступним чином:

На 100 га с/г угідь: збільшився з 951,9 тис. грн у 2020 році до 1496,6 тис. грн у 2022 році., абсолютний приріст: 544,7 тис. грн., відносний приріст: 57,2%. На 1000 грн основних фондів: збільшився з 601,7 грн у 2020 році до 992,1 грн у 2022 році., абсолютний приріст: 390,4 грн., відносний приріст: 64,9%. На 1 працівника, зайнятого в с/г, тис. грн: збільшився з 288,6 тис. грн у 2020 році до 531,1 тис. грн у 2022 році., абсолютний приріст: 242,5 тис. грн., відносний приріст: 84,0%.

992,1 грн у 2022 році., абсолютний приріст: 390,4 грн., відносний приріст: 64,9%. На 1 працівника: збільшився з 288,6 тис. грн у 2020 році до 531,1 тис. грн у 2022 році., абсолютний приріст: 242,5 тис. грн., відносний приріст: 84,0%.

Показники розподілу чистого прибутку мають такий вигляд:

На 100 га с/г угідь: збільшився з 951,9 тис. грн у 2020 році до 1496,6 тис. грн у 2022 році., абсолютний приріст: 544,7 тис. грн., відносний приріст: 57,2%. На 1000 грн основних фондів: збільшився з 601,7 грн у 2020 році до 951,6 грн у 2022 році., абсолютний приріст: 349,9 грн., відносний приріст: 58,2%. На 1 працівника: збільшився з 288,6 тис. грн у 2020 році до 510,3 тис. грн у 2022 році., абсолютний приріст: 221,7 тис. грн., відносний приріст: 76,8%.

Рівень рентабельності с/г, збільшився з 51,4% у 2020 році до 55,7% у 2022 році, абсолютний приріст: 4,3% та відносний приріст: 8,3%.

Отже, ТОВ «Долинівка» демонструє впевнений розвиток та значне зростання ключових економічних показників протягом 2020-2022 років. Це свідчить про ефективне управління та стратегічний підхід до ведення бізнесу. Збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 53,9% є показником того, що підприємство успішно розширює свої ринки збуту та нарощує обсяги виробництва. Зростання валового та чистого прибутку свідчить про ефективне управління витратами та оптимізацію виробничих процесів.

Особливо варто відзначити, що собівартість реалізованої продукції зросла на 39,4%, але приріст прибутковості є значно більшим, що вказує на покращення ефективності виробництва та управління витратами. Це дозволяє підприємству зберігати конкурентоспроможність навіть за умов зростання витрат.

Основні фонди зазнали незначного скорочення на 4,4%, що може свідчити про оптимізацію активів або інвестиції в більш сучасні та ефективні технології. Незважаючи на це, підприємство зуміло значно підвищити продуктивність праці, що видно зі зростання прибутку на одного працівника

на 84,0%. Це свідчить про підвищення кваліфікації персоналу та ефективність його роботи.

Збільшення рівня рентабельності з 51,4% у 2020 році до 55,7% у 2022 році, що становить приріст на 8,3%, свідчить про стабільну та високоефективну діяльність підприємства. Це є ознакою того, що ТОВ «Долинівка» успішно адаптується до змін на ринку, впроваджує новітні технології та ефективно використовує свої ресурси.

Загалом, ТОВ «Долинівка» демонструє значні успіхи та має потенціал для подальшого розвитку. Підприємство ефективно використовує свої ресурси, впроваджує інновації та підтримує високу якість продукції, що забезпечує його конкурентоспроможність та стабільне зростання на ринку.

Для подальшого вивчення ринку та визначення частки ТОВ «Долинівка» на ньому важливо провести аналіз показників ринкової активності підприємства (Таблиця 2.2).

Таблиця 2.2. - Аналіз показників ринкової активності ТОВ «Долинівка», 2020-2022 р.р.

Показники	По роках			2022 рік/2020 року	
	2020р.	2021р.	2022р.	Абс. відх.	у%
Статутного капіталу, титс.грн	2881,0	2881,0	2881,0	0	0
Додатково вкладеного капіталу, титс.грн	2876,0	2876,0	2876,0	0	0
Резервного капіталу, титс.грн	82574,0	98033,0	113557,0	30983,00	37,52
Рентабельності статутного капіталу, %	621,12	538,8	938,5	317,38	51,10
Рентабельності власного капіталу, %	20,91	14,68	21,83	0,92	4,40

Джерело: складено автором згідно звітності ТОВ «Долинівка» [25]

На основі аналізу показників ринкової активності ТОВ «Долинівка» за 2020-2022 роки можна зробити наступні висновки, що статутний капітал та додатково вкладений капітал: За розглянутий період обидва показники

залишилися на одному рівні, що свідчить про стабільність основних капітальних вкладень у підприємство. Резервний капітал значно збільшився на 37.52% з 82574 тис. грн. у 2020 році до 113557 тис. грн. у 2022 році. Це свідчить про зростання фінансової стійкості та готовності підприємства до зустрічі зі змінами на ринку та економічними викликами. Показник рентабельності статутного капіталу значно зросла з 621.12% у 2020 році до 938.50% у 2022 році. Це свідчить про ефективне використання стартових інвестицій для отримання прибутку. Рентабельність власного капіталу також показала позитивну динаміку, зростаючи з 20.91% у 2020 році до 21.83% у 2022 році. Це свідчить про здатність підприємства забезпечувати прибутковість для власників капіталу під час розвитку бізнесу.

Загальний аналіз показників ринкової активності показує, що ТОВ «Долинівка» успішно управляє своїми капітальними ресурсами, збільшуючи резервний капітал і підвищуючи рентабельність як статутного, так і власного капіталу. Це створює позитивні умови для стабільного фінансового розвитку підприємства та підвищення його конкурентоспроможності на ринку.

Таблиця 2.3. - Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Долинівка» за 2020-2022 р.р.

Показники	По роках, тис.грн			Відхилення 2022/2020 р.р.	
	2020р.	2021р.	2022р.	Абс.	у %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	49907,0	43296,0	76794,0	26887,0	53,87
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	34853,0	28473,0	48598,0	13745,0	39,44
Валовий прибуток	17890,0	15524,0	28196,0	10306,0	57,61
Адміністративні витрати	1622,0	2011,0	2205,0	583,0	35,94
Витрати на збут	299,0	500,0	2117,0	1818,0	608,03
Фінансовий результат від операційної діяльності	13043,0	12272,0	23753,0	10710,0	82,11
Чистий фінансовий результат	17890,0	15524,0	27045,0	9155,0	51,17

Джерело: складено автором згідно звітності ТОВ «Долинівка» [25]

Надалі доцільним буде провести аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Долинівка» за 2020-2022 р.р., результати якого наведено в таблиці 2.3.

На основі аналізу фінансових результатів діяльності ТОВ «Долинівка» за 2020-2022 роки, представленого у таблиці 2.3, можна зробити наступні висновки: чистий дохід від реалізації продукції за трьома роками дохід від реалізації продукції зросла з 49,907 млн грн у 2020 році до 76,794 млн грн у 2022 році, що становить зростання на 53.87%. Це свідчить про успішну маркетингову політику підприємства та збільшення обсягів продажів. Витрати на собівартість також зросли з 34,853 млн грн у 2020 році до 48,598 млн грн у 2022 році, що є зростанням на 39.44%. Це може бути пов'язане зі збільшенням витрат на сировину та виробничі процеси в умовах зростання виробництва. Валовий прибуток збільшився на 10,306 млн грн або на 57.61%, що вказує на ефективне управління виробничими процесами та оптимізацію витрат. Адміністративні витрати і витрати на збут: обидва показники зросли відповідно на 35.94% і 608.03%. Це свідчить про збільшення витрат на управління та розширення ринків збуту, що може бути стратегічним рішенням для зростання підприємства. Фінансовий результат від операційної діяльності: Цей показник зросла на 82.11%, що вказує на ефективне використання ресурсів та здатність підприємства генерувати прибуток від своєї основної діяльності. Чистий фінансовий результат зріс на 51.17%, що підтверджує загальну прибутковість діяльності підприємства.

Загальний аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Долинівка» свідчить про його стабільне фінансове здоров'я та успішність у стратегічному управлінні. Зростання прибутковості, ефективне використання капітальних ресурсів і збільшення обсягів продажів підтверджують потенціал підприємства до подальшого розвитку і підвищення конкурентоспроможності на ринку.

Динаміку фінансових результатів ТОВ «Долинівка» за 2020-2022 р.р. наведено на рис 2.2.

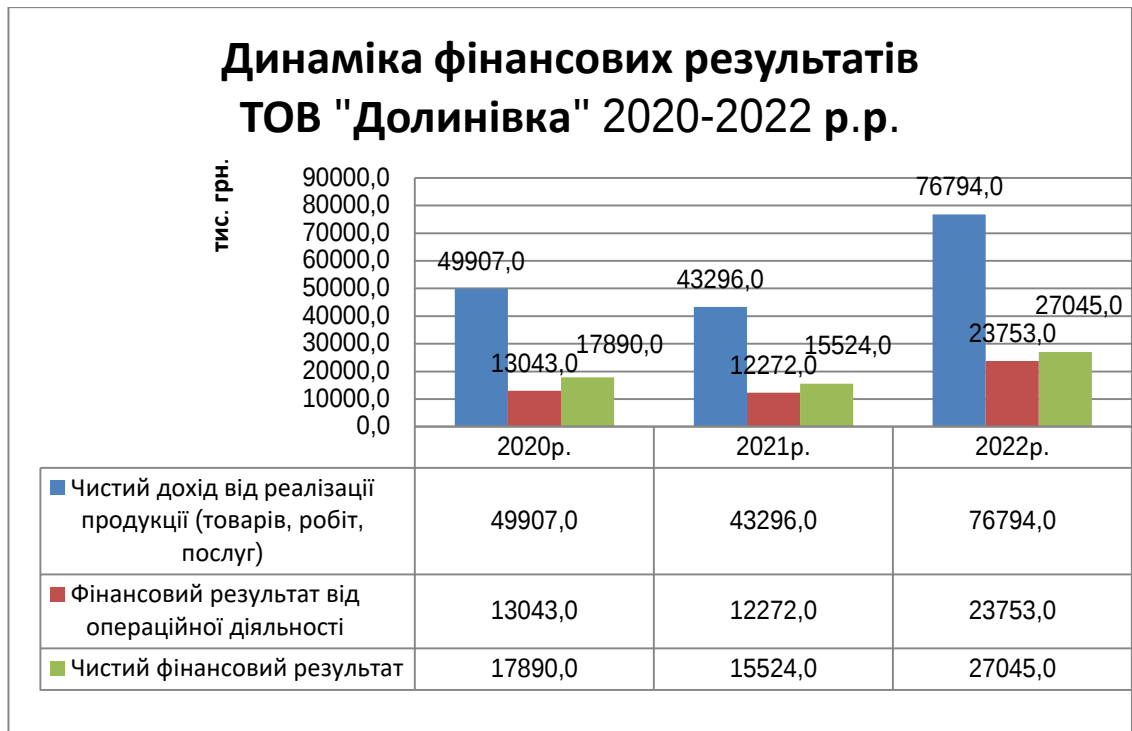

Рисунок 2.2. - Динаміка фінансових результатів ТОВ «Долинівка», 2020-2022 р.р.

Джерело: складено автором згідно звітності ТОВ «Долинівка» [25]

Важливим кроком у фінансово-господарському аналізі підприємства є оцінка його рентабельності, що відображена в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз рентабельності діяльності ТОВ «Долинівка», 2020-2022 р.р., %

Показники	Період, рік			Відхилення	
	2020	2021	2022	Абс.	%
Рентабельність капітала (активів) ROA	16,6	12,9	18,2	1,60	9,64
Рентабельність власного капіталу ROE (return on equity)	19,7	14,6	22,7	3,00	15,23
Рентабельність оборотних активів	24,8	18,1	23,0	-1,80	-7,26
Рентабельність загальних активів ROTA	16,7	13,0	18,2	1,50	8,98
Рентабельність діяльності (Чиста маржа) NPM	32,8	35,9	35,2	2,40	7,32

Джерело: розраховано автором згідно звітності ТОВ «Долинівка» [25]

На основі аналізу рентабельності діяльності ТОВ «Долинівка» за період з 2020 по 2022 роки можна зробити наступні висновки.

Рентабельність капітала (ROA) у 2020 році склала 16,6%, зменшившись до 12,9% у 2021 році, але знову зросла до 18,2% у 2022 році. Зростання ROA на 1,6 п.п. в 2022 році свідчить про поліпшення ефективності у використанні активів підприємства після попереднього зниження.

Рентабельність власного капіталу (ROE) знижувала з 19,7% в 2020 році до 14,6% в 2021 році, але значно підвищився до 22,7% в 2022 році. Це свідчить про збільшення прибутковості для власників капіталу підприємства, що може бути результатом оптимізації фінансових показників та збільшення прибутковості виробничих процесів.

Рентабельність оборотних активів зменшилась з 24,8% у 2020 році до 18,1% у 2021 році, але незначно відновилась до 23,0% у 2022 році. Це може вказувати на нестабільність в управлінні оборотними активами, яка потребує уваги для оптимізації. Рентабельність загальних активів (ROTA) знизилася з 16,7% у 2020 році до 13,0% у 2021 році, але зросла до 18,2% у 2022 році. Зростання на 1,5 п.п. в 2022 році свідчить про покращення в управлінні загальними активами підприємства.

Рентабельність діяльності (Чиста маржа, NPM) показала зростання з 32,8% у 2020 році до 35,9% у 2021 році, але трохи зменшилася до 35,2% у 2022 році. Це свідчить про високу ефективність управління витратами та доходами, що дозволяє підтримувати високу чисту прибутковість.

В цілому аналіз рентабельності показує, що ТОВ «Долинівка» має стабільні тенденції до покращення ефективності використання капіталу та активів. Зростання ROE та ROA в 2022 році вказує на успішне управління капіталом і активами. Незважаючи на деяке зниження в 2021 році, загальна тенденція показників рентабельності підприємства є позитивною, що свідчить про його здатність генерувати прибуток і забезпечувати високу рентабельність діяльності.

Крім того аналіз основних фінансових та економічних показників діяльності ТОВ «Долинівка» не буде повним без проведення аналізу показників його ділової активності, табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз показників ділової активності ТОВ «Долинівка», 2020-2022 р.р., %

Показник	Рік, %			Відхилення	
	2020	2021	2022	Абс.	%
Оборотність загальних активів	0,5	0,4	0,6	0,10	20,00
Оборотність робочого капіталу	0,8	0,6	0,8	0,00	0,00
Оборотність дебіторської заборгованості	15,8	12,0	12,3	-3,50	-22,15

Джерело: розраховано автором згідно звітності ТОВ «Долинівка» [25]

На основі аналізу показників ділової активності ТОВ «Долинівка» за 2020-2022 роки можна зробити наступні висновки.

Оборотність загальних активів підприємства зросла з 0,5 у 2020 році до 0,6 у 2022 році, що є позитивним сигналом. Зростання на 0,1 пунктів або 20% свідчить про покращення ефективності використання загальних активів для генерації обороту.

Оборотність робочого капіталу залишилась стабільною на рівні 0,8 у всіх трьох роках. Це свідчить про раціональне управління оборотним капіталом підприємства без значних змін у використанні ресурсів.

Оборотність дебіторської заборгованості знизилась з 15,8 у 2020 році до 12,3 у 2022 році. Абсолютне зменшення на 3,5 пунктів або 22.15% вказує на менш ефективне управління вимогами до клієнтів у поточному році.

Отже, аналіз показників ділової активності свідчить про загалом позитивну динаміку управління активами у ТОВ «Долинівка», зокрема в удосконаленні оборотності загальних активів. Однак зменшення оборотності дебіторської заборгованості вимагає уваги для подальшої оптимізації управління вимогами та забезпечення своєчасної сплати від клієнтів.

Таким чином, на основі проведеного аналізу фінансово-економічного

стану ТОВ «Долинівка» за 2020-2022 роки можна зробити загальний висновок. Динаміка його прибутковості показує, що протягом трьох років підприємство показало стійкий ріст чистого доходу від реалізації продукції, робіт, послуг, що зросло з 49,907 тис. грн. у 2020 році до 76,794 тис. грн. у 2022 році. Це свідчить про успішне розвиток бізнесу і розширення його ринкових позицій. Щодо ефективності управління витратами, то собівартість реалізованої продукції зросла менше ніж на 40%, що свідчить про удосконалення виробничих процесів і контроль над витратами.

Фінансова стійкість і ліквідність показує значне зростання резервного капіталу на 37,52% до 113557 тис. грн. в 2022 році свідчить про зміцнення фінансової стійкості підприємства і готовність до економічних викликів. А ефективність використання капітальних ресурсів видно через рентабельність статутного та власного капіталу яка зросла, що вказує на успішне використання капіталовкладень і здатність підприємства генерувати прибуток. В свою чергу, ділова активність має покращення оборотності загальних активів та оборотності робочого капіталу свідчить про ефективне управління активами і пасивами підприємства.

Загальний висновок: ТОВ «Долинівка» за розглянутий період демонструє позитивну динаміку фінансово-економічного стану, збільшення обсягів виробництва і продажів, зміцнення фінансової стійкості та підвищення рентабельності. Підприємство успішно адаптується до змін на ринку і має потенціал для подальшого розвитку та зростання конкурентоспроможності.

2.3. Оцінка інвестиційного потенціалу та джерел фінансування сільськогосподарського підприємства

Основним обмеженням і першочерговою умовою для інвестиційного планування сільськогосподарського підприємства є наявність достатнього фінансування. Інвестиційне планування розпочинається з оцінки наявних

ресурсів, щоб перевірити реалістичність сформульованої інвестиційної стратегії і визначити можливі джерела фінансування інвестицій. Дані про обсяги та зміни в структурі джерел фінансування інвестицій, використовані ТОВ «Долинівка», представлені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6. - Аналіз формування інвестиційних фінансових ресурсів в ТОВ «Долинівка»

Показник	Рік			Відхилення	
	2020	2021	2022	Абс.	%
Амортизація	4715,0	5060,0	5062,0	347,0	7,36
Зареєстрований (пайовий) капітал	2881,0	2881,0	2881,0	0,0	0,00
Внески у формування власного капіталу	2876,0	2876,0	2876,0	0,0	0,00
Довгострокові зобов'язання	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
Резервний капітал	82574,0	98033,0	113557,0	30983,0	37,52
Нерозподілений прибуток	17890,0	15524,0	27045,0	9155,0	51,17
Разом	110936,0	124374,0	151421,0	40485,0	36,49

Джерело: розраховано автором згідно звітності ТОВ «Долинівка» [25]

На основі аналізу інвестиційних фінансових ресурсів ТОВ «Долинівка» за 2020-2022 роки можна зробити розширений висновок щодо їх використання та потенціалу. Значний приріст резервного капіталу на 37,52% свідчить про активність у формуванні фінансових резервів компанією. Це дозволяє підприємству зберігати фінансову стійкість і готовність до майбутніх економічних викликів, таких як розширення виробництва, модернізація обладнання чи впровадження нових технологій. Значне збільшення нерозподіленого прибутку на 51,17% вказує на ефективне використання внутрішніх ресурсів підприємства. Ці кошти можуть бути направлені на інвестиції в розвиток нових продуктів, розширення ринків

збуту або підвищення продуктивності праці. Стабільність зареєстрованого капіталу та внесків у формування власного капіталу показує, що обидва показники залишаються стабільними протягом розглянутого періоду. Це свідчить про високий рівень довіри власників до стратегії управління капіталом і можливості для подальшого залучення фінансування на розвиток.

Загальне збільшення інвестиційних ресурсів: За три роки загальна сума інвестиційних ресурсів зросла на 36,49%. Це свідчить про здатність компанії привертати додаткові фінансові ресурси та ефективно їх використовувати для досягнення стратегічних цілей.

На основі показників можна зробити висновок щодо інвестиційного капіталу ТОВ «Долинівка», який значний інвестиційний потенціал для подальшого розвитку. Це створює позитивні умови для розширення виробничих мощностей, впровадження інновацій, підвищення конкурентоспроможності на ринку та залучення нових інвесторів.

Отже, використання інвестиційного потенціалу ТОВ «Долинівка» є ключовим чинником її успішного розвитку, сприяючи зміцненню фінансової стійкості та забезпеченню зростання вартості для акціонерів і стейкхолдерів.

Аналіз досягнутого розвитку та інвестиційного потенціалу ТОВ «Долинівка» за допомогою SWOT-аналізу дозволяє ідентифікувати загальний набір стратегій підприємства з урахуванням його унікальних особливостей та впливу на середовище [27, с. 11]. Попереднє визначення проблем розвитку передбачає аналіз сильних і слабких сторін сільськогосподарського підприємства, а також зовнішніх можливостей і загроз. На основі цього аналізу будуть сформульовані ключові проекти для подальшого розвитку сільськогосподарського підприємства. Проаналізувавши сильні та слабкі сторони діяльності ТОВ «Долинівка», як типового сільськогосподарського підприємства у своєму сегменті ринку, можна визначити, що ТОВ «Долинівка» має значний потенціал для росту і розширення своєї продукційної бази. Проведений SWOT-аналіз вказує на переважання слабких сторін в діяльності ТОВ «Долинівка», але водночас

виявляється наявність сприятливих ринкових можливостей для подальшого розвитку, зокрема в контексті розширення асортименту продукції та підвищення конкурентоспроможності на ринку.

Можливості та загрози, а також сильні та слабкі сторони подальшого досягнутого розвитку й інвестиційного потенціалу ТОВ «Долинівка» наведено за допомогою методики SWOT-аналізу (табл. 2.6), що надасть підстави для розробки прогнозів можливішого сценарію при розробці інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства.

Отже, як видно з таблиці 2.7, ТОВ «Долинівка» має значний потенціал для розвитку завдяки наявним сильним сторонам, таким як якісна продукція, сприятливі природні умови та державна підтримка. Водночас, компанії необхідно вирішувати питання, пов'язані з високими витратами на виробництво, недостатньою маркетинговою підтримкою та відсутністю розвиненої логістичної інфраструктури. Використання можливостей, таких як впровадження інновацій та диверсифікація виробництва, дозволить підприємству зміцнити свої позиції на ринку та підвищити конкурентоспроможність. Проте, варто бути готовими до можливих загроз, серед яких нестабільні економічні умови, екологічні проблеми та соціальні виклики.

ТОВ «Долинівка» демонструє позитивні результати у розвитку завдяки своїм сильним сторонам, таким як виготовлення якісної продукції, сприятливі природні умови та підтримка з боку держави. Ці фактори забезпечують стабільний попит на продукцію підприємства та створюють умови для подальшого розвитку. Використання державних програм, пільгового кредитування та іноземних грантів додатково посилює фінансову стійкість компанії. Проте, слабкі сторони, такі як високий банківський відсоток по кредитах, нерозвинений місцевий ринок та висока енерго- і матеріаломісткість виробництва, створюють певні виклики. Відсутність достатньої державної підтримки та високі логістичні витрати обмежують можливості компанії.

Таблиця 2.7 - SWOT-аналіз досягнутого розвитку та інвестиційного потенціалу ТОВ «Долинівка»

Сильні сторони	Слабкі сторони
Виробнича діяльність: виготовлення та реалізація якісної продукції Законодавство: регулювання інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств на державному рівні. Фінансування інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, програми розвитку, пільгове кредитування, субсидування та доточування, сільськогосподарської галузі. Використання грантів іноземних інвесторів, фондів та організацій Природні ресурси: наявність якісних сільськогосподарських угідь і сприятливі природні умови. Дорожня інфраструктура: зручне розташування неподалік від залізниці та дорожніх магістралей.	Фінансові ресурси: високий банківський відсоток по кредитах та недостатня державна підтримка. Ринкова інфраструктура: характеризується нерозвиненим місцевим ринком сільськогосподарської продукції та високим рівнем логістичних витрат. Виробництво: Велика енерго- та матеріаломісткість виробництва. Швидке старіння обладнання. Застосування у виробництві високовитратних технологій. Соціальна політика: відтік та міграція сільського населення до міст та за кордон за умов військових дій в країні. Маркетинг: Недостатній рівень фінансового забезпечення маркетингових заходів невеликий розмір підприємства для формування великих товарних продукції рослинництва для регулярної торгівлі на біржі. відсутність логістики для забезпечення постачання продукції на зовнішньому та внутрішньому ринках.
Можливості	Загрози
Ринок: можливість зайняти нішу світового продовольчого ринку, пов'язану з виробництвом органічної продукції; Маркетинг: постійний попит на зерно та інші види продукції рослинництва та тваринництва. Зайняття ніші внутрішнього ринку сільськогосподарської продукції. Можливості нарощення виробництва сільськогосподарської продукції. Інновації: впровадження нових технологій у виробництві сільськогосподарської продукції. Інвестиції: диверсифікація виробництва продукції рослинництва та тваринництва за якістю та новими технологіями виробництва. Освіта дорослих: включає в себе підвищення кваліфікації та взаємодію з дорадчими службами..	Виробництво: знос та незадовільний стан матеріально-технічних засобів. продукція підприємства не відповідатиме міжнародним і європейським стандартам. Інфраструктура: страждатиме від відсутності інвестицій для розвитку сільськогосподарської інфраструктури. Навколишнє середовище: може погіршитися через забруднення довкілля, викликане недотриманням сівозмін, застарілим обладнанням і іншими факторами. Соціальний стан: можливе погіршення через міграцію населення. Цінова ситуація: може бути ускладнена значними коливаннями валютного курсу та нестабільними цінами на світовому ринку. Економічні умови: нестабільний курс національної валюти. Велике податкове навантаження Енергетика: великі зміни в цінах на енергоносії.

Джерело: складено автором

Для подолання цих перешкод необхідно впроваджувати нові технології, модернізувати обладнання та розширювати маркетингові заходи.

Можливості, які відкриваються перед ТОВ «Долинівка», включають зайняття ніші світового продовольчого ринку, впровадження нових технологій та диверсифікацію виробництва. Сільськогосподарська продукція має високий попит як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках, що створює передумови для нарощування виробництва. Підвищення кваліфікації працівників та взаємодія з дорадчими службами допоможуть покращити професійний рівень персоналу та підвищити ефективність виробництва.

Загрози, з якими стикається підприємство, включають знос матеріально-технічних засобів, можливі екологічні проблеми, нестабільність економічних умов та соціальні виклики. Погіршення екологічної ситуації через використання застарілого обладнання та недотримання сівозмін може мати негативний вплив на довкілля. Міграція населення та нестабільний курс національної валюти також можуть ускладнити роботу підприємства.

Для подолання цих загроз та зміцнення своїх позицій на ринку ТОВ «Долинівка» необхідно розробити та реалізувати стратегії, спрямовані на модернізацію виробництва, впровадження екологічно чистих технологій та розширення ринкових можливостей. Важливим аспектом також є залучення інвестицій для розвитку інфраструктури та забезпечення сталого розвитку підприємства.

Окреслене вище дозволяє розробити низку рекомендацій для ТОВ «Долинівка» стосовно розвитку його інвестиційного потенціалу. А саме:

Підприємству слід звернути увагу на оновлення матеріально-технічної бази для підвищення ефективності та зменшення витрат і слід зробити інвестиції в модернізацію обладнання. А, впровадження інноваційних технологій у виробництві ТОВ «Долинівка» дозволить підвищити якість його продукції та знизити витрати на виробництво.

Розширення ринкової присутності можливе за активного впровадження маркетингових заходів та пошуку нових ринків збуту, які допоможуть

збільшити обсяги реалізації продукції. А покращення логістичної інфраструктури та інвестиції в логістику дозволять знизити транспортні витрати та покращити доступ до нових ринків.

Підвищення кваліфікації працівників завдяки регулярного навчання та підвищення кваліфікації персоналу сприятимуть підвищенню продуктивності праці. А, екологічна відповідальність може бути забезпечено через впровадження екологічно чистих технологій та дотримання екологічних стандартів, що допоможе уникнути негативних наслідків для довкілля.

Таким чином, ТОВ «Долинівка» має значний потенціал для розвитку завдяки своїм сильним сторонам та можливостям. Водночас, підприємству необхідно активно працювати над подоланням слабких сторін та загроз, впроваджуючи інновації, модернізуючи виробництво та розширюючи ринкову присутність. Завдяки цим заходам, ТОВ «Долинівка» зможе зміцнити свої позиції на ринку, що може підвищити конкурентоспроможність та забезпечити стале зростання ТОВ «Долинівка» в майбутньому.

Один з підходів до визначення джерел фінансування інвестиційних ресурсів є підхід запропонований І. А. Бланком за яким він поділяє всі джерела фінансування інвестицій на 3 групи джерел: власні, позикові та залучені [28].

Відповідно можемо розглянути можливі джерела фінансування інвестиційних ресурсів, які можна запропонувати для ТОВ «Долинівка» (рис. 2.3).

Отже, з рисунку 2.3 видно, що ТОВ «Долинівка» має широкі можливості для формування інвестиційних ресурсів, використовуючи різні джерела фінансування. Джерела фінансування можна поділити на три основні категорії: власні, позикові та залучені кошти. Кожна з цих категорій має свої особливості та переваги, що дозволяє підприємству ефективно залучати необхідні ресурси для розвитку та модернізації.

Рисунок 2.3 - Основні джерела фінансування інвестиційних ресурсів для ТОВ «Долинівка»

Джерело: сформовано автором за [28]

ТОВ «Долинівка» має значний потенціал для залучення інвестиційних ресурсів з різних джерел, що дозволяє підприємству розширювати свою діяльність, впроваджувати інновації та модернізувати виробництво. Власні джерела фінансування, такі як частина чистого прибутку, амортизаційні відрахування, сума страхового відшкодування збитків, іммобілізована в інвестиції частина надлишків обігових активів, довгострокові фінансові вкладення, строк погашення яких закінчується в поточному році, забезпечують базовий рівень інвестиційної стабільності. Позикові джерела, включаючи інвестиційні кредити банків, емісію облігацій, програми та

пільгові кредити надані державою та комерційними структурами на цільове інвестування, інвестиційний лізинг та інвестиційний селенг, дозволяють залучати додаткові фінансові ресурси для масштабних проектів. Залучені джерела, такі як емісія акцій, внески сторонніх вітчизняних та зарубіжних інвесторів у статутний фонд, гранти, кредити банків, субсидії, субвенції та дотації надані державними органами, сприяють диверсифікації фінансових потоків та зменшенню фінансових ризиків.

Перспективними джерелами фінансування для ТОВ «Долинівка» є гранти від міжнародних організацій, краудфандинг та краудінвестинг, залучення стратегічних інвесторів, випуск зелених облігацій, венчурний капітал, інвестиційні фонди та пайові фонди, а також фінансування за рахунок криптовалют та блокчейн-технологій. Гранти від міжнародних організацій можуть надавати значну підтримку для реалізації соціально-орієнтованих проектів та екологічних ініціатив. Краудфандинг та краудінвестинг дозволяють залучити фінансування від широкого кола інвесторів через спеціалізовані платформи. Залучення стратегічних інвесторів сприяє не лише фінансовій підтримці, але й обміну знаннями та технологіями. Випуск зелених облігацій може забезпечити фінансування для екологічно спрямованих проектів, зокрема у сфері відновлюваної енергетики. Венчурний капітал та інвестиційні фонди можуть стати джерелом фінансування для інноваційних стартапів та проектів з високим потенціалом росту. Застосування криптовалют та блокчейн-технологій відкриває нові можливості для децентралізованого фінансування та забезпечення прозорості фінансових операцій.

Використання сучасних фінансових інструментів і державних програм підтримки може значно підвищити фінансову стійкість підприємства та забезпечити необхідні ресурси для реалізації стратегічних проектів. Комплексний підхід до залучення інвестиційних ресурсів дозволить ТОВ «Долинівка» ефективно реалізовувати свої стратегічні цілі, підвищувати конкурентоспроможність та забезпечувати сталий розвиток у довгостроковій

перспективі. Враховуючи вищезазначені джерела та перспективи фінансування, ТОВ «Долинівка» має всі передумови для успішного розвитку та зміцнення своїх позицій на ринку.

Таким чином, комплексний підхід до залучення інвестиційних ресурсів, що включає традиційні та інноваційні методи, дозволить ТОВ «Долинівка» ефективно реалізовувати свої стратегічні цілі, підвищувати конкурентоспроможність та забезпечувати сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

Таким чином, проведена оцінка інвестиційного потенціалу та джерел фінансування ТОВ «Долинівка» показує значні можливості для розвитку та зростання підприємства. Використання власних джерел фінансування, таких як частина чистого прибутку, амортизаційні відрахування та довгострокові фінансові вкладення, забезпечує базовий рівень стабільності. Додаткові фінансові ресурси можна залучити через позикові джерела, включаючи інвестиційні кредити, емісію облігацій та інвестиційний лізинг, що дозволяє реалізовувати масштабні проекти. Залучені джерела, такі як внески вітчизняних та зарубіжних інвесторів, гранти, субсидії та дотації, сприяють диверсифікації фінансових потоків. Перспективними джерелами фінансування є гранти міжнародних організацій, краудфандинг, залучення стратегічних інвесторів, випуск зелених облігацій, венчурний капітал та блокчейн-технології, що відкриває нові можливості для забезпечення фінансової стійкості та успішного розвитку підприємства.

РОЗДІЛ 3.
ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА ТОВ
«ДОЛИНІВКА» ГАЙВОРОНІВСЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ
ОБЛАСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1. Напрямки формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства

Формування інвестиційної стратегії, яка відповідає вимогам сталого розвитку, потребує комплексного підходу, що включає розгляд підприємства з урахуванням його життєвого циклу та таких кроків: позиціювання у структурі життєвого циклу, формування траєкторії розвитку, проектування організаційних змін і планування їх реалізації в часі, ресурсах і просторі.

Для позиціювання в структурі життєвого циклу важливо провести динамічний аналіз, оцінюючи динаміку основних економічних показників і капіталізації за попередній період: обсяги виробництва, валові доходи, прибуток, загальна сума активів, динаміка власного капіталу та інше. Через темпи змін цих показників можна визначити стадію життєвого циклу підприємства: високі темпи зростання властиві стадії "зростання", стабілізація - "зрілість", значний зниження - "занепад".

Цей аналіз дозволяє розробити ефективну інвестиційну стратегію, спрямовану на підвищення конкурентоспроможності підприємства і забезпечення сталого розвитку.

ТОВ «Долинівка» обрало стратегію послідовника, оскільки вже успішно функціонує на ринку і концентрується на збереженні своїх поточних позицій. Ця стратегія включає в себе стриманість у розширенні та бажання уникати ризиків, пов'язаних з виходом на позицію лідера. Замість цього, компанія зосереджується на підтримці і покращенні своїх існуючих ділових процесів та відносин з клієнтами, щоб зміцнити свої конкурентні позиції.

Ця стратегія може включати в себе поступове розширення асортименту продукції, підвищення якості обслуговування клієнтів та оптимізацію внутрішніх процесів. Основна увага зосереджується на тому, щоб зберегти стабільність і впевненість у позиціях на ринку, а не на радикальному розширенні або зміні бізнес-моделі.

Сільськогосподарське підприємство ТОВ «Долинівка» потребує формування траєкторії розвитку, що ґрунтується на глибокому аналізі інвестиційних потреб і можливостей. Для досягнення цієї мети необхідно провести дослідження наступних аспектів, наведених в таблиці 3.1., які потрібно врахувати для ефективного формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка».

Таблиця 3.1. – Напрямки формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка»

Напрямок	Характеристика
Стратегічне мислення та культура інвестицій	Оцінка рівня стратегічного мислення та інвестиційної культури фахівців, їх ставлення до ризику та новаторства.
Цілісна стратегічна концепція	Наявність місії, загальної стратегії та системи стратегічних цілей, структурованих за господарськими підрозділами.
Інформованість про зовнішнє середовище	Рівень інформованості про стан і тенденції зовнішнього середовища, що впливає на умови та правила залучення інвестицій.
Інвестиційні ресурси	Обсяги інвестиційних ресурсів, їх можливе формування через власні накопичення або залучення з інших джерел.
Інвестиційна активність	Рівень інвестиційної активності підприємства та його відповідність поточним і перспективним вимогам розвитку.
Ефективність систем аналізу та контролю	Оцінка існуючих систем інвестиційного аналізу, планування і контролю, їх орієнтованість на вирішення стратегічних завдань.
Організаційні форми управління	Оцінка організаційних форм управління інвестиційною діяльністю та їх відповідність завданням перспективного розвитку.
Організаційна культура	Пріоритети та цінності організаційної культури підприємства та їх відповідність завданням розвитку.

Джерело розроблено автором за [29]

Отже, при формуванні інвестиційної стратегії важливо забезпечити її відповідність загальній стратегії підприємства та чіткість позицій управління щодо залучення інвестиційних ресурсів, що сприятиме розширенню ресурсних можливостей підприємства і мінімізації вартості залучення.

Для сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка» важливо, щоб процес формування інвестиційної стратегії сприяв підвищенню економічної ефективності його діяльності. Це можна забезпечити через підпорядкування цілей загальній і конкурентній стратегії підприємства, чіткість позицій управління щодо залучення інвестиційних ресурсів, усебічний аналіз внутрішнього і зовнішнього бізнес-контексту, оцінку інвестиційних альтернатив та розвиток синергії бізнес-системи. Ці кроки дозволять ефективно управляти інвестиційною діяльністю, підвищувати конкурентоспроможність і забезпечувати стійкий розвиток підприємства в умовах сільськогосподарського сектору.

На наш погляд, ці цілі досягаються перш за все через спрямування інвестицій у розвиток ключових компонентів бізнес-системи, без яких синергетичний ефект не може зростати. Виходячи з системного підходу, ми акцентуємо увагу на тих властивостях системи, які визначають результати організаційних змін і повинні бути враховані при розробці інвестиційної стратегії (таблиця 3.1).

Згідно з пропонованою послідовністю формування інвестиційної стратегії для сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка», однаково важливими для виявлення можливостей розвитку є дослідження макроекономічних тенденцій, аналіз складових мікроекономічного середовища та оцінка інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства. Цей процес потребує детального та глибокого аналізу всього бізнес-контексту з використанням ефективних аналітичних інструментів. Алгоритм формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка» наведено на рис. 3.1.

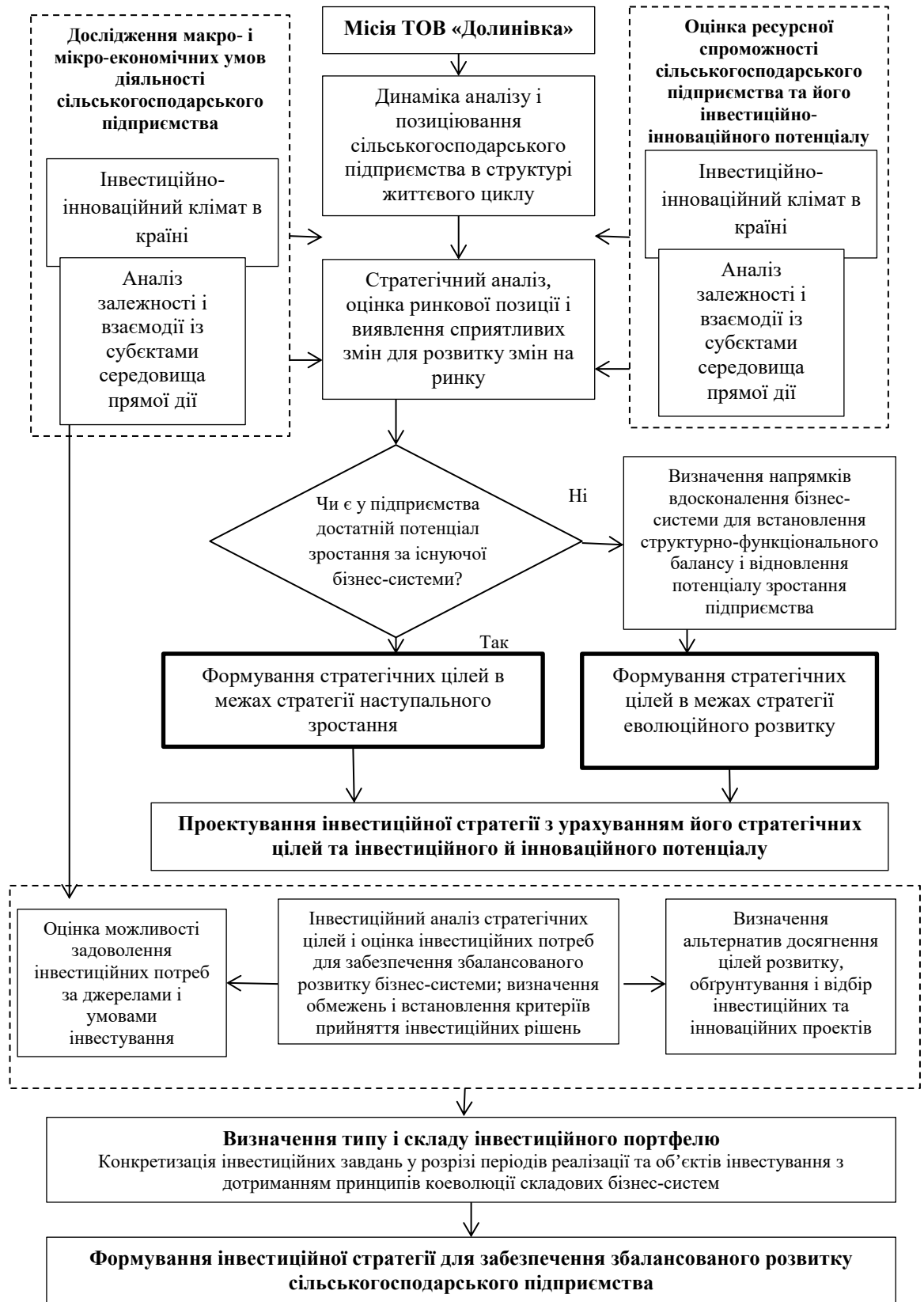

Рисунок 3.1. - Алгоритм формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка»

Джерело: розроблено автором за [29]

Під час аналізу макроекономічних тенденцій важливо вірно передбачити напрями структурних змін в економіці та визначити перспективні напрями для отримання високої капіталовіддачі. Також варто оцінити загальний інвестиційний клімат, який може спрощувати або ускладнювати інвестиційний процес і впливати на рівень інвестиційних ризиків. Аналіз мікросередовища варто проводити з урахуванням можливостей інтеграції з іншими сільськогосподарськими підприємствами, що дозволяє розширити горизонти інвестування і підвищити ефективність співпраці через спільні проекти розвитку. При виборі стратегії розвитку важливо аналізувати значну кількість факторів, які можуть впливати на прийняття стратегічних рішень. Нижче наведено узагальнений і систематизований перелік таких факторів для сільськогосподарських підприємств (табл. 3.2).

Таблиця 3.2. - Основні фактори вибору інвестиційної стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка»

Група факторів	Фактори
Фактори, які визначають стратегічну позицію сільськогосподарського підприємства на ринку сільгосппродукції	Фаза життєвого циклу; Масштаб діяльності сільськогосподарського підприємства; Місткість та частка ринку, яку займає сільськогосподарське підприємство; Рівень конкурентоздатності; Наявність висококваліфікованих кадрів Рівень інноваційного потенціалу; Відстань до ринків збуту; Ступінь державної підтримки
Галузеві фактори	Галузь виробництва (рослинництво, тваринництво); Доступність сировини; Науково-технологічний рівень галузі
Виробничо-технологічні фактори	Тип виробництва; Рівень механізації виробничих процесів; Рівень і структура виробничих витрат
Фактори, що впливають на попит	Рівень платоспроможності попиту; Стадії життєвого циклу товарів; Співвідношення цінових та нецінових факторів конкуренції; Здатність персоналу до формування ефективних маркетингових стратегій
Інституційні фактори	Рівень політичної стабільності; Пріоритети державного регулювання; Сутність дієвості регулятивних структур; Соціально-ментальні стереотипи поведінки держструктур

Джерело: розроблено автором за [29]

Аналіз зазначених факторів слід проводити комплексно, з урахуванням взаємодії між ними, що може посилювати або послаблювати їх вплив. Для цього можна використовувати стандартну схему SWOT-аналізу, але модифіковану з урахуванням чіткого позиціювання інвестиційних пріоритетів, що відображається у складових матриці. Ця матриця повинна бути адаптована для оцінки зовнішнього інвестиційного середовища з точки зору поліпшення або погіршення можливостей інвестування в розвиток, що відображає інвестиційний клімат. Також важливо аналізувати внутрішній інноваційно-інвестиційний потенціал сільськогосподарського підприємства для реалізації стратегії розвитку. Це допоможе визначити напрями розвитку, які можуть стати основою для формування загальної і, відповідно, інвестиційної стратегії ТОВ «Долинівка».

Ми упорядкували основні чинники, що визначають формування інвестиційної стратегії і вимагають узгодження інтересів учасників інвестиційного процесу, і представили їх у табличному вигляді в таблиці 3.3.

Вирішальну роль в інвестиційній стратегії відіграє здатність ключових фігур бізнесу розпізнати слабкі сигнали ринку, які можуть свідчити про зародження певних змін у його структурі і можуть бути використані для прибуткового інвестування. Однак в інвестиційний процес втягується більше коло осіб, чиї інтереси переплітаються і вимагають узгодження. Звичайно, є і інші питання, які необхідно концептуально вирішити у процесі розроблення інвестиційної стратегії, такі як характер інвестиційного портфеля у разі вкладання коштів у діяльність інших організацій, а також позиції власників стосовно способу залучення капіталу і планування реалізації стратегії. Проте ці аспекти більше стосуються внутрішніх питань управління бізнесом і можуть бути вирішені під час формування інвестиційної політики. Доцільно відзначити, що початкові позиції зацікавлених сторін стосовно характеру та особливостей інвестиційної стратегії суб'єкта господарювання залежать як від його поточного стану, так і від ринкової перспективності інвестиційних заходів (проектів), що значно визначається рівнем їх інноваційності.

Таблиця 3.3 – Чинники формування інвестиційної стратегії, що потребують узгодження з інтересами учасників інвестиційних процесів в ТОВ «Долинівка»

Послідовність формування інвестиційної стратегії	Чинники, що детермінують формування інвестиційної стратегії і потребують достовірної оцінки для узгодження позиції учасників інвестиційної діяльності	Головні учасники інвестиційних процесів
1	Дійсна ситуація на ринку та рівень фінансової стабільності в сільськогосподарському підприємстві	Керівник, спеціалісти, менеджер сільськогосподарського підприємства та інвестори
2	Прогноз та оцінка ринкових змін і конкурентних позицій сільськогосподарського підприємства в плановій перспективі	
1-3	Наявність в сільськогосподарському підприємстві інвестиційно-привабливих об'єктів	
4	Критерії вибору об'єктів інвестування	Керівник, спеціалісти, менеджер сільськогосподарського підприємства та інвестори
5	Обсяг інвестиційних потреб за альтернативними проектами	Керівник, спеціалісти, менеджер сільськогосподарського підприємства та інвестори, потенційні учасники бізнес-системи
6	Рівень очікуваної комерційної віддачі від альтернативних об'єктів інвестування	
7	Величина очікуваного соціально-економічного ефекту від альтернативних об'єктів інвестування	Органи місцевого самоврядування, учасники інвестиційного проекту
8	Форми залучення, участі у результатах і вартість капіталу для реалізації інвестиційних проектів	Фінансові посередники, учасники інвестиційних процесів
9	Час реалізації проекту, період окупності інвестицій.	Фінансові посередники, учасники інвестиційних процесів
10	Інвестиційний період та графіки інвестування	Менеджмент сільськогосподарського підприємства, інвестори

Джерело: розроблено автором

Це особливо стосується інвестиційної стратегії, спрямованої на реалізацію вертикального сценарію розвитку сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка», який може здійснюватися шляхом придбання ланок бізнес-системи, що доповнюють виробничо-збутову

вертикаль, або інтеграції з відповідними підприємствами сільського господарства. Зрозуміло, що до злиття вони функціонували в певному режимі ефективності, який після злиття може зазнати певних (імовірно, істотних) змін. Навіть якщо вони були раніше пов'язані господарськими зв'язками, в межах яких здійснювався обмін товарними і грошовими потоками, входження у інтегровану вертикаль змінює характер зобов'язань, що регулюють швидкість цих потоків. Це вимагає узгодження всієї системи загальних, часткових та одиничних пропорцій учасників об'єднання для забезпечення загального економічного результату, збалансованості їх економічних інтересів, що забезпечує стійкість інтегрованої структури і підвищує її конкурентоспроможність. Отже, вибираючи напрями розвитку сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка», варто враховувати особливості його інноваційного потенціалу та здатність до адаптації до змін у внутрішньому середовищі.

Іншими словами, головна стратегічна мета сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка» полягає в продовженні підвищення ефективності своєї діяльності, забезпеченні стабільного розвитку і збалансованого підходу до виробництва продукції. Це включає оптимізацію використання ресурсів, вдосконалення технологічних процесів, розширення ринків збуту, а також впровадження інноваційних рішень, що відповідають вимогам сучасного агропромислового сектору.

3.2. Розробка стратегії розвитку інвестиційного потенціалу сільськогосподарського підприємства за використання проектного підходу

Досягнення означених орієнтирів підвищення ефективності сільськогосподарських підприємств України потребує значних інвестицій, реалізація яких в умовах політичних та економічних проблем країни досить проблематична. Запропоновано такі напрями удосконалення інвестиційної

стратегії, як запровадження організаційних заходів на рівні підприємства, галузі, регіону, держави; розробка нових підходів і механізмів управління із запровадженням ІТ-технологій; впровадження інноваційних і ресурсозберігаючих технологій.

Досягнення цілей щодо підвищення ефективності сільськогосподарських підприємств України потребує значних інвестицій, що є особливо складним в умовах поточних політичних та економічних викликів. Для подолання цих труднощів і вдосконалення інвестиційної стратегії слід зосередитися на впровадженні організаційних заходів, розробці нових управлінських підходів і механізмів, а також впровадженні інноваційних і ресурсозберігаючих технологій. Ці кроки сприятимуть оптимізації внутрішніх процесів, підвищенню продуктивності та залученню інвестицій, що забезпечить сталий розвиток галузі.

В свою чергу, впровадження зазначених заходів сприятиме підвищенню ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств України, забезпечуючи їх стабільний розвиток і конкурентоспроможність навіть у складних політичних та економічних умовах.

Тобто, до основи реалізації інвестиційної стратегії в ТОВ «Долинівка» в першу чергу має бути покладена організація управління інноваціями у поєднанні з методами стратегічного управління та управління інноваціями й проектами (рис. 3.2).

Отже, з наведеної на рис. 3.1 схеми видно, що кожна інноваційна мета має підтримуватися керуванням окремим інвестиційним проектом. Проект можна описати як сукупність науково-дослідних, дослідно-конструкторських, виробничих, організаційних, фінансових, комерційних та інших заходів. Ці заходи, правильно організовані та задокументовані в проектній документації, забезпечують ефективне вирішення конкретного науково-технічного завдання, вираженого в кількісних показниках, що призводить до створення інновації.

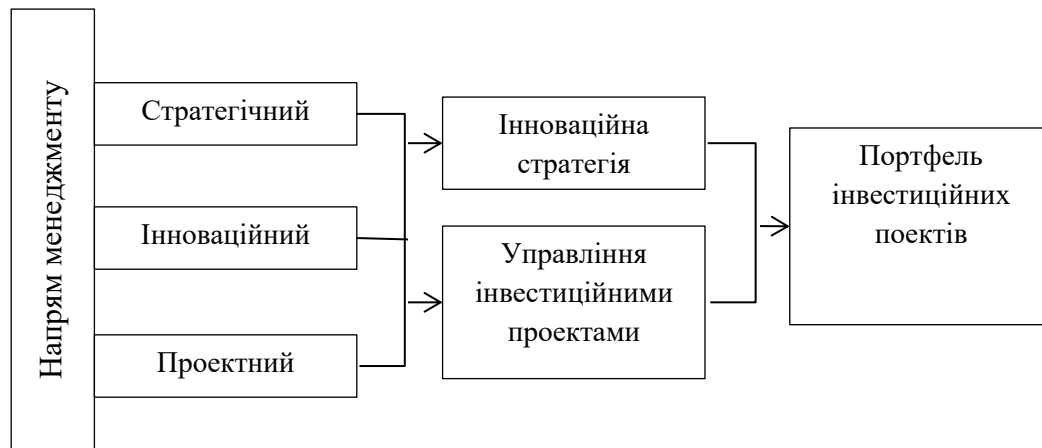

Рисунок 3.2. - Взаємозв'язок інвестиційної стратегії та управління інвестиційними проектами в ТОВ «Долинівка»

Джерело: складено автором

Крім того, важливо зазначити, що успішна реалізація проекту залежить від ретельного планування і координації всіх етапів роботи. Це включає в себе управління ризиками, контроль якості, управління ресурсами та бюджетом. Усі ці аспекти повинні бути враховані для досягнення оптимальних результатів. Підтримка з боку керівництва та ефективна комунікація між усіма учасниками проекту також відіграють ключову роль у забезпеченні успіху інноваційного проекту.

Впровадження методів управління проектами дозволяє узгодити проектну діяльність зі стратегічними цілями ТОВ «Долинівка», зосереджуючись виключно на стратегічно важливих завданнях та уникати витрат обмежених ресурсів на неактуальні цілі. Проект вже включає інноваційний елемент без створення значного внутрішнього конфлікту, а його принципи (унікальність, цілеспрямованість, послідовність, ієрархічність, багатоваріантність, системність, комплексність, безпечність) узгоджуються з прийомами та методологічними принципами інновацій.

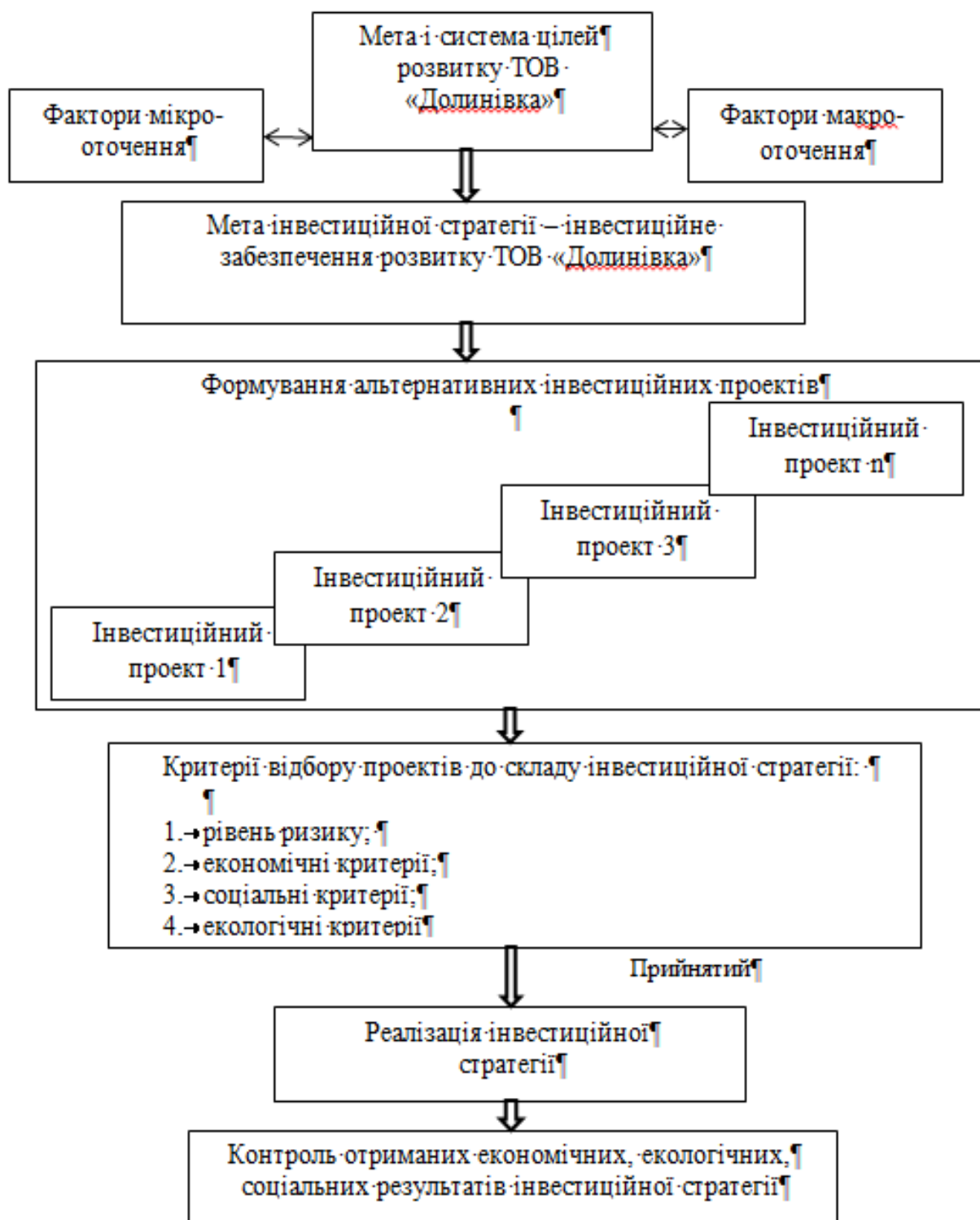
Крім того, важливо відзначити, що ефективне управління проектом включає ретельне планування, моніторинг і контроль за виконанням завдань, що дозволяє вчасно виявляти і усувати можливі проблеми. Проектна команда повинна мати чітке розуміння цілей і завдань, а також засобів і методів їх

досягнення. Взаємодія між учасниками проекту та зацікавленими сторонами повинна бути прозорою і відкритою, що сприяє кращому прийняттю рішень і підвищенню загальної ефективності.

Успіх проекту також залежить від здатності команди адаптуватися до змін і швидко реагувати на нові виклики. Гнучкість і готовність до інноваційних підходів дозволять досягти найкращих результатів і забезпечити стійкий розвиток ТОВ «Долинівка» у довгостроковій перспективі. Надалі розглянемо розробу алгоритму механізму формування інвестиційної стратегії для ТОВ «Долинівка» рис. 3.3.

Наведений на рис. 3.3 алгоритм може дозволити ТОВ «Долинівка» при розробці інвестиційної стратегії визначити альтернативні шляхи щодо реалізації й обґрунтування певних критеріїв задля їх відбору сільськогосподарським підприємством враховуючи відповідні вимоги.

Важливість розгляду інвестиційної стратегії ТОВ «Долинівка» як комплексного проекту полягає в необхідності досягнення оптимальних економічних і фінансових результатів на кожному етапі. Для досягнення інвестиційних цілей потрібно створити портфель інвестиційних проєктів, що дозволяє ефективно використовувати обмежені ресурси для реалізації стратегічних завдань. Розробка унікального механізму планування та контролю, який об'єднує різні рівні інвестиційної стратегії в одному портфелі, забезпечує ефект синергії, коли сумарна вигода від реалізації всього портфеля перевищує вигоду від окремих проєктів. Цей процес також включає управлінські заходи, спрямовані на коригування бізнес-цілей відповідно до інноваційних вимог і фактора часу, що сприяє більш ефективному досягненню стратегічних результатів. Для досягнення стратегічних цілей розвитку ТОВ «Долинівка» реалізує інвестиційну стратегію через портфель інвестиційних проєктів, оптимально використовуючи обмежені час і ресурси. Це потребує застосування унікальних методів управління запланованими інноваціями, враховуючи специфіку організації.

Рисункок 3.3 - Алгоритм механізму формування інвестиційної стратегії ТОВ «Долинівка»

Джерело: побудовано автором

Для ТОВ «Долинівка»: Виконання вимог буде здійснюватися через інтеграцію набору показників які надають управлінську характеристику нововведень, з формальним описом, що має вигляд кортежу $(\Omega, X, U, T, Y, \rho, \gamma, \xi)$. Це включатиме вирішення задачі оптимального управління, яка полягатиме у визначенні такого управління через показник: $u \in U$, при якому інвестиційна стратегія, відповідно до сукупності критеріїв $\{K\}$, встановлених керівництвом, забезпечить перехід об'єкта до нового стану, який буде максимально задовольняти вимоги множини пріоритетів (формула 3.1):

$$P: KxK \rightarrow L, \quad (3.1)$$

Де:

L – сітка, визначає структуру взаємодій;

Ω – характеристика, що враховує невизначеність у середовищі й показує значення множини станів в системі, що сформується під час реалізації етапів інвестиційної стратегії.;

X – показник вхідних параметрів, що показують значення множини обраних засобів для моделювання інвестиційних проектів;

U – показник множини процесів управління, що характеризують реалізацію інвестиційних проектів;

T – період часу;

Y – простір вихідних даних, що пов'язані з інноваційними перетвореннями в сільськогосподарському підприємстві ;

$\rho : (\Omega \times T) \times U \times T \rightarrow \Omega$ – вираз, що робить опис динаміки зміни предметних областей, станів об'єкту, динаміку реакції сільськогосподарського підприємства на вплив управлінських дій;

$\gamma : (\Omega \times T) \times U \times T \rightarrow Y$ – вихідний вираз, що робить опис процесів спостереження за об'єктами управління, тобто функція контролю за процесами управління;

ξ – фактори, на які не можна здійснити управлінський вплив, але можна вплинути на динаміку об'єктів управління.

Отже, етап реалізації інвестиційної стратегії у рамках механізму стратегічного інвестиційного розвитку для ТОВ «Долинівка» передбачає перехід у новий етап розвитку. Цей процес включатиме встановлення зв'язку між проектованою моделлю і процесом її впровадження через управління портфелем інвестиційних проектів. Управління портфелем буде здійснюватися на основі вхідних даних, які залишатимуться незмінними і не підлягатимуть змінам під час виконання своїх функцій. Ці вхідні дані зазвичай представляють собою правила, норми, закони, процедури та стандарти. Тобто схематично механізм стратегічного інвестиційного розвитку ТОВ «Долинівка» має виглядати, як показано на рис. 3.4.

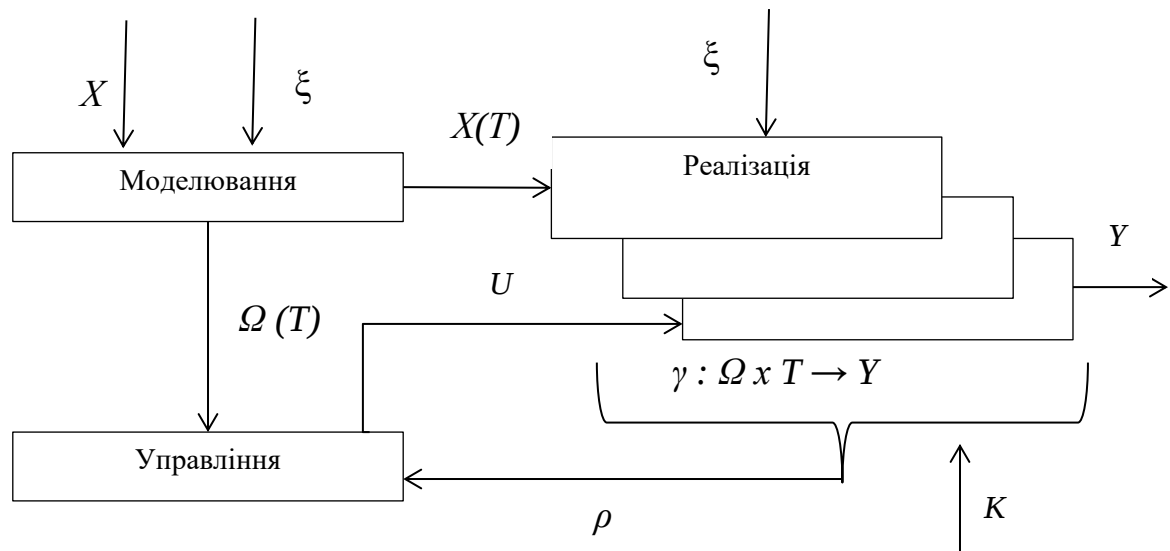

Рисунок 3.4. - Механізм стратегічного інвестиційного розвитку ТОВ «Долинівка»

Джерело: розроблено автором

Далі на рисунку 3.5 зобразимо запропоновану нами схему, яка демонструє взаємозв'язок між процесом моделювання та реалізацією інвестиційної стратегії як єдиної цілісної системи, спрямованої на досягнення ТОВ «Долинівка» його цілей. Множиною інвестиційних цілей X , що відображається через стратегічне бачення керівництва щодо майбутнього розвитку ТОВ «Долинівка», деталізується на етапі проектування з урахуванням взаємодії зовнішнього середовища. Це формує детальний план

дій для досягнення поставлених цілей за допомогою ключових елементів управління: роботи, ресурсів, результатів та ризиків.

На початку процесу реалізація інвестиційної стратегії, згідно з модельними перетвореннями, використовує такі вектори, як: вектор оптимізованих параметрів інвестиційних проектів $X(T)$, впливових факторів ξ та критеріїв системи K , які визначають вимоги до результатів. Щодо самого процесу реалізації, то він здійснюється через управління U впровадженням запланованих на певному етапі інноваційних перетворень системи $\Omega(T)$. Динаміка змін та спостереження за об'єктом управління використовується для корекції управлінських впливів в рамках принципу замкненого управління.

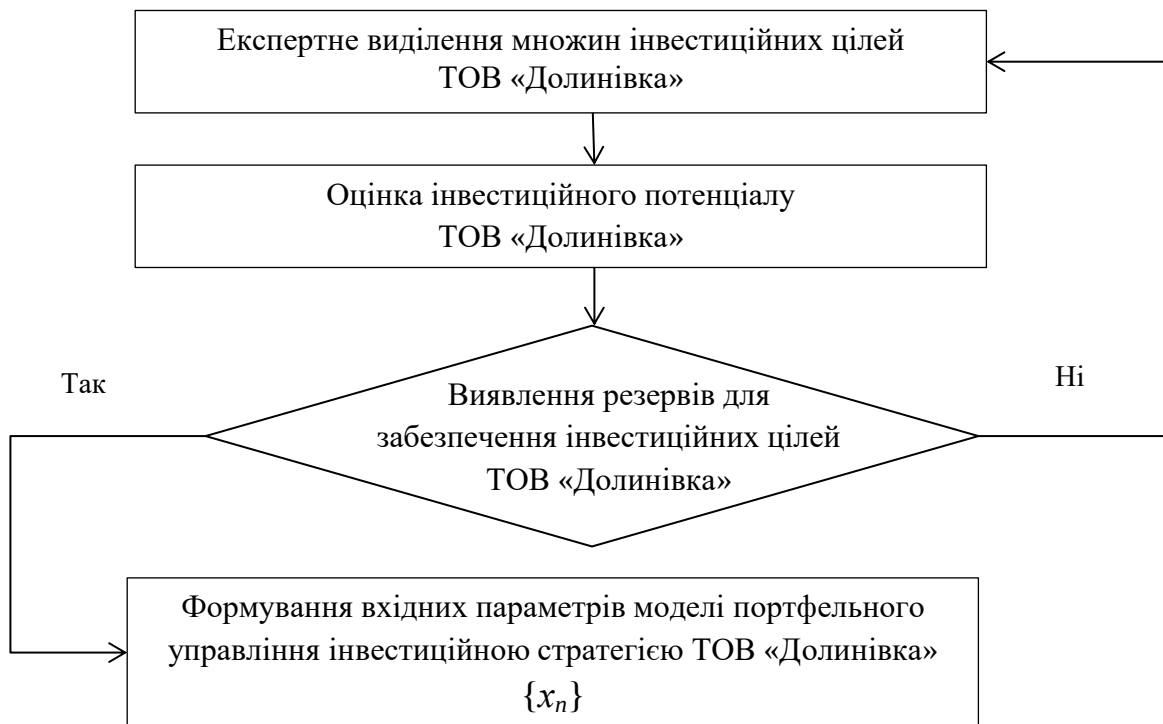

Рисунок 3.5. – Схема алгоритму формування портфельного управління інвестиційною стратегією ТОВ «Долинівка»

Джерело : розроблено автором

Адекватність зв'язку між «моделлю інвестиційної стратегії» та її «реалізацією» забезпечується шляхом перетворення вихідних параметрів моделі на управлінські характеристики. Наприклад, множина інвестиційних

цілей перетворюється в множину інвестиційних проектів, а розподіл ресурсів забезпечується наявним інноваційним потенціалом. Корекція цілей і засобів їх досягнення відбувається в залежності від змін факторів впливу, критеріїв оцінювання результатів та реакції підприємства на зміни у відповідний час T . Залежно від розміру відхилень параметра p від плану, можуть виникати питання щодо корекції вихідних параметрів моделі та управлінських інструментів.

Вхідні параметри управління відрізняються в залежності від унікальних особливостей підприємства та його оточення. Тому при визначенні характеристик, таких як $X(T)$, ξ , K , необхідно ретельно враховувати специфічні управлінські процеси, які є актуальними саме для даного досліджуваного підприємства.

Рисунок 3.6. - Етапи управління реалізацією портфелем інвестиційних проектів ТОВ «Долинівка»

Джерело: побудовано автором

Отже, впровадження інвестиційної стратегії для ТОВ «Долинівка», що включає реалізацію портфеля інвестиційних проектів, вимагає виконання

певної послідовності кроків (рис. 3.6). Ці кроки пов'язані з організаційним забезпеченням інвестиційної стратегії та управлінням часовими аспектами інвестиційного розвитку ТОВ «Долинівка», і їх реалізація важлива для досягнення успішних результатів.

Отже, при формуванні стратегічного інвестиційного розвитку для ТОВ «Долинівка» на основі стандартних етапів (аналіз, планування, реалізація та управління) велике значення має врахування особливостей підприємства та його зовнішнього і внутрішнього середовища, а також умов, що склалися на попередніх етапах. Інвестиційна стратегія ТОВ «Долинівка» повинна точно відповідати обраній структурі у вигляді портфеля інвестиційних проектів. Це дозволяє розподілити відповідальність між різними структурними підрозділами та виконавцями і спрощує процес звітності про кожен окремий проект.

Управління портфелем інвестиційних проектів передбачатиме систематичний підхід до планування, виконання, моніторингу та оцінки проектів, що забезпечить перехід ТОВ «Долинівка» до нових умов діяльності з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів. Це допоможе підприємству не тільки адаптуватися до змін, але й зміцнити свої позиції на ринку, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити стійке зростання.

3.3. Ефективність впровадження та реалізації інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства

Ефективність впровадження інвестиційної стратегії в дослідному сільськогосподарському підприємстві задля підвищення його конкурентоспроможності на ринку в першу чергу має залежність від його інноваційного потенціалу.

В ході проведеного моніторингу управління інвестиційною діяльністю ТОВ «Долинівка», йому можна запропонувати комплексний інвестиційний проект (КІП), який скрадатиметься з 2 груп проектів (основних проектів з

оновлення матеріально-технічних засобів та допоміжних проектів виробництва інноваційної продукції за допомогою нового обладнання), що дозволить здійснення подальшого аналізу й розробку пропозиції щодо підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю в сільськогосподарському підприємстві. Успішна реалізація проекту може дозволити ТОВ «Долинівка» суттєво збільшити його виробничі потужності, але в ході реалізації проекту можуть виникати чисельні ризики, що вимагає зміни системи управління інвестиційною діяльністю в дослідному сільськогосподарському підприємстві.

Під час розрахунку проектів було використано основні показники методів освоєних обсягів, завдяки яким було здійснено обчислення його основних абсолютних та відносних критеріїв, які дозволять провести оцінку відхилень по ходу реалізації проектів й допоможуть виявити його основні ризики.

Проект розрахований на 3 місяці (тек = 24 тижні). Також було проведено розрахунок основних показників щодо можливості реалізації проектів групи 1 (основні проекти) та 2 (допоміжні проекти) за допомогою методу освоєних обсягів. Результати розрахунків наведено в табл. 3.4.

Згідно аналізу даних, наведених в табл. 3.4, видно, що в першому кварталі після початку оновлення матеріально-технічних засобів ТОВ «Долинівка» за проектом 1 можна бачити тенденцію з перевиконання графіку, але при цьому проект має перевитрати інвестиційного бюджету. Ефективність робіт складає 110% ($SPI = 110\%$), а очікуваний термін його виконання дорівнює 11 місяцям, при цьому очікується перевищення планового бюджету по витратам на 2 млн. грн. або на 17%. За проектом 2 можна побачити відставання по графіку, однак спостерігається економія за бюджетом.

Таблиця 3.4. - Показники реалізації комплексного інвестиційного проекту в ТОВ «Долинівка»

Група проектів	Т (тиж.)	ВАС, млн.грн.	ттек (тиж.)	PV млн. грн.	АС млн. грн.	EV млн. грн.	SV млн.грн.	SPI	Точ	CV млн.грн.	CPI
1 (основні проекти з оновлення матеріально-технічних засобів)	12	45,50	3	11,00	14,00	12,00	1,0	1,1	11,0	2,00	0,86
							9,0%	110,0%		-17,0%	86,0%
2 (допоміжні проекти виробництва інноваційної продукції за допомогою нового обладнання)	12	47,50	3	12,00	9,80	10,60	-1,40	0,88	13,6	0,80	1,08
							-12,0%	88,0%		8,0%	108%

Джерело : власні розрахунки автора

Ефективність робіт за перші 3 місяці складає 88% (SPI = 88%), термін виконання проекту за очікуванням дорівнюватиме 13,6 місяцям. При чому 1,08 грн з 1 грн інвестицій мають забезпечити виконання проекту (CPI = 1,08 або 108%), цей показник вказує на економію по інвестиційному бюджету. За прогнозним кінцевим бюджетом проекту 2 за такого використання коштів має бути менше запланованих витрат — ЕАС = 43,99 млн.грн, що може підтверджувати потенційно низький рівень ефективності управління інвестиційною діяльністю в ТОВ «Долинівка».

Як було зазначено, інноваційний потенціал дослідного сільськогосподарського підприємства являє собою сукупність внутрішніх компонентів та їх взаємозв'язків, що забезпечують системі гнучкість та

здатність ефективно реагувати на зміни ринку та управління ризиками.

Згідно отриманих результатів аналізу характеристик комплексного інвестиційного проекту в ТОВ «Долинівка», що складається з 2 комплексних проектів, був зроблений висновок щодо порівнянності цих проектів за термінами та обсягами інвестицій.

Надалі наведено узагальнену структура робіт з комплексного інвестиційного проекту в ТОВ «Долинівка», яку наведено у формі зведеної програми з розробки та впровадження проектів модернізації за зазначеним часом виконання по основним етапам робіт (табл. 3.5).

Таблиця 3.5. – Зведена програма з розробки та впровадження проектів модернізації в ТОВ «Долинівка» за зазначеним часом виконання по основним етапам робіт

Етап впровадження проектів	Максимальна тривалість етапів, тиж. / квартал
1. Формування команд розробки проектів	2,0 / 0,16
2. Розробка бізнес-планів проектів	8,0 / 0,66
3. Реалізація проектів	35,0 / 2,90
4. Ввод в експлуатацію та проведення оцінки за результатами реалізації проектів	3,0 / 0,24
Разом	48,0 / 3,9

Джерело : власні розрахунки автора

Зведена програма розробки та впровадження проектів модернізації в ТОВ «Долинівка» охоплює ряд ключових етапів з максимальною тривалістю, вимірюною в тижнях і кварталах. Вона включає формування команд розробки проектів (макс. 2 тижні / 0.16 кварталу) і розробку бізнес-планів проектів (макс. 8 тижнів / 0.66 кварталу), де визначаються стратегії та фінансові показники. Основним етапом є реалізація проектів (макс. 35 тижнів / 2.90 кварталу), яка включає фізичне втілення планів, встановлення обладнання та будівництво. Завершальний етап - введення в експлуатацію та оцінка результатів (макс. 3 тижні / 0.24 кварталу), де відбувається перевірка впровадження рішень та оцінка відповідності до поставлених цілей. Ця

програма забезпечує комплексний підхід до керування проектами для ефективної і успішної реалізації модернізаційних ініціатив у ТОВ «Долинівка».

Таким чином, зведена програма включає всі необхідні етапи для успішного впровадження модернізаційних проектів у ТОВ «Долинівка». Починаючи з формування команд розробки і розробки бізнес-планів, через реалізацію фізичних проектів до завершення з введенням в експлуатацію і оцінкою результатів, кожен етап має свою чітку максимальну тривалість, що сприяє контролю за часом і витратами. Такий структурований підхід дозволяє оптимізувати процеси, забезпечуючи ефективність і точність виконання кожного проекту, що є важливим для досягнення стратегічних цілей розвитку компанії.

Отже, впровадження ефективної системи проектного управління в управління інвестиційною діяльністю ТОВ «Долинівка» є критичним і вимагає систематичної оцінки ризиків на всіх етапах проектного життєвого циклу: від концепції до реалізації бізнес-плану. Проведений аналіз показав, що в компанії відсутня єдина система оцінки проектних ризиків на етапах концептуального і детального планування. Хоча в бізнес-планах зазначено потенційні ризики, їх детальний аналіз, обґрунтування загроз та ранжування відсутні. Отже, виникла необхідність застосування сучасних методів ризик-менеджменту для оцінки інвестиційних проектів ТОВ «Долинівка» на етапі складання бізнес-планів.

Тому надалі доцільно провести аналіз ризиків проекту за методом ризик-менеджменту, який базується на ідентифікації прогнозованих ризиків, їх якісній оцінці та ранжируванні за використання методів експертної оцінки.

Розрахунок бальної оцінки та ранжирування ризиків комплексного інвестиційного проекту ТОВ «Долинівка» наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Бальна оцінка та ранжирування ризиків комплексного інвестиційного проекту ТОВ «Долинівка»

Види ризиків	Бал	Ранжування
Підвищення ціни на матеріально-технічні засоби	23,5	1
Недостатній попит на нову продукцію	15,7	2
Зниження ціни на ринку у конкурентів	6,5	4
Низька платоспроможність споживачів	4,0	5-6
Підвищення рівня податкового навантаження	1,2	9
Поява альтернативних видів продукції	3,9	5-6
Недоліки при монтажних роботах та наладці матеріально-технічні засоби	7,8	3
Недостатній рівень забезпечення оборотними коштами	2,6	7-8
Низький рівень заробітної плати	2,6	7-8

Джерело : власні розрахунки автора

На основі розрахунків встановлено, що основними загрозами для ефективності інвестиційних проектів ТОВ «Долинівка» є наступні ризики: зростання цін на обладнання, недостатній попит на нові продукти та проблеми з монтажем і налаштуванням обладнання. Запропонований метод можна рекомендувати для покращення управління інвестиційною діяльністю ТОВ «Долинівка», особливо на етапі концептуального планування проекту, коли створюється загальний попередній бізнес-план і проводиться якісний аналіз потенційних ризиків на основі експертних оцінок.

На другому етапі життєвого циклу проекту, а саме на етапі детального бізнес-планування, особливу вагу набувають ризики, пов'язані з оцінкою ефективності проекту, зокрема з точністю прогнозу грошових потоків (доходів і витрат) і встановленням ставки дисконтування (рівня необхідного прибутку). Під час проведеного аналізу фінансових аспектів комплексного інвестиційного проекту ТОВ «Долинівка» з модернізації матеріально-

технічних засобів та розробки інноваційної продукції було виділено важливі дані щодо прогнозованих грошових інвестиційних потоків на наступні два з половиною роки, коли планується окупність нового обладнання. В табл. 3.7 наведено зведені розрахунки за початковими інвестиціями (капітальними вкладеннями) по комплексному інвестиційному проекту в ТОВ «Долинівка» згідно із загальними статтями витрат.

Таблиця 3.7 - Зведені розрахунки за початковими інвестиціями (капітальними вкладеннями) по комплексному інвестиційному проекту в ТОВ «Долинівка» згідно із загальними статтями витрат, млн. грн.

Стаття	Проект 1 (основні проекти з оновлення матеріально-технічних засобів)	Проект 2 (допоміжні проекти виробництва інноваційної продукції за допомогою нового обладнання)
Витрати на закупівлю матеріально-технічних засобів	25,1	30,2
Витрати на монтажні роботи та наладку матеріально-технічних засобів	18,2	15,1
Витрати на сертифікацію та ліцензування продукції	2,2	2,2
Разом капітальні вкладення	45,5	47,5

Джерело : власні розрахунки автора

Також було проведено розрахунок за прогнозом фінансово-інвестиційного бюджету за проектами, що дозволило сформувати модель за чистим грошовим потоком, яку можна визначити за формулою (3.2), яка демонструє модель за проектом 1:

$$\{I, F_i, r, n\} = \{-45,5; 10,6; 12,3; 15,8; 18,2; 20,8\}, \text{ млн. грн.,}$$

$$\text{де } r = 15\%, n = 5 \quad (3.2)$$

Розрахунок основних критеріїв чистого приведенного ефекту за дисконтованим грошовим потоком, що показують ефективність проекту 1 наведено в таб. 3.8.

Таблиця 3.8 - Розрахунок основних критеріїв чистого приведенного ефекту за дисконтованим грошовим потоком, що показують ефективність проекту 1 в ТОВ «Долинівка», млн .грн.

Роки	Не дисконтовані потоки	Не дисконтовані накопичені потоки	Коефіцієнт дисконтування при d=15%	Дисконтовані потоки	Чисті дисконтовані накопичені потоки
0	-45,5	-45,5	1,00	-45,5	-45,5
1	10,6	-34,9	0,87	9,2	-36,3
2	12,3	-22,6	0,76	9,3	-27,0
3	15,8	-6,8	0,66	10,4	-16,6
4	18,2	11,4	0,58	10,4	-6,2
5	20,8	32,2	0,50	10,3	4,2
Σ	32,2			49,7-45,5=4,2	

Джерело : власні розрахунки автора

Згідно з проведеним розрахунком, чиста приведена вартість проекту 1 (NPV) склала 4,2 млн.грн., а за проектом 2 вона відповідно складатиме - 3,8 млн. грн.

Надалі в таблиці 3.9 наведено загальний розрахунок основних критеріїв ефективності інвестиційних проектів, які реалізуються у ТОВ «Долинівка».

Таблиця 3.9 - Загальний розрахунок основних критеріїв ефективності інвестиційних проектів, які реалізуються у ТОВ «Долинівка»

Показники	Проект 1 (основні проекти з оновлення матеріально-технічних засобів)	Проект 2 (допоміжні проекти виробництва інноваційної продукції за допомогою нового обладнання)
Термін окупності проекту (PP), рік	1,2	1,25
Чиста приведена вартість проекту (NPV), млн.грн.	4,2	3,8
Індекс рентабельності інвестицій, PI	1,092	1,082
Внутрішня норма доходу, IRR, %	18,5	17,8
Дисконтований термін окупності проекту, DPP, рік	1,8	1,9

Джерело : власні розрахунки автора

Проведений аналіз виявив, що хоча проекти можна порівняти за основними показниками, проте у розроблених бізнес-планах не передбачено застосування сучасних методів і інструментів ризик-менеджменту. Наприклад, не були враховані такі аспекти, як визначення точки беззбитковості, аналіз фінансової міцності, чутливість проекту до зміни ключових параметрів, метод сценаріїв для моделювання різних варіантів грошових потоків та врахування змін у ставці дисконтування як додаткової "премії за ризик". Ці інструменти ризик-менеджменту є важливими для обґрунтування ефективності інвестиційних рішень на етапі детального планування в ТОВ «Долинівка».

Крім того, на ТОВ «Долинівка» було розроблено імітаційну модель для оцінки ризиків інвестиційних проектів, яка включала три можливі сценарії розвитку подій. Ці сценарії включали песимістичний варіант з прогнозованим зниженням виручки та доходів, базовий, що відповідав найбільш ймовірним умовам, і оптимістичний, за якого передбачалося можливе зростання цін на продукцію. Важливо відзначити, що в усіх сценаріях залишалася незмінною ставка дисконтування на рівні 15%. Цей аналіз чутливості дозволив врахувати вплив різних варіантів розвитку подій на чисті дисконтовані грошові потоки проекту 1, що представлені в табл. 3.10.

Таблиця 3.10 – Можливі варіанти розвитку подій на чисті дисконтовані грошові потоки проекту 1 в ТОВ «Долинівка», млн. грн.

Квартал	Варіант 1 (песимістичний)	Варіант 1 (більш ймовірний)	Варіант 3 (оптимістичний)
1 кв.	8,4	10,6	11,4
2 кв.	10,8	12,3	13,6
3 кв.	11,6	15,8	17,2
4 кв.	13,9	18,2	19,5
5 кв.	15,9	20,8	21,4
Всього	60,5	77,7	83,0

Джерело : власні розрахунки автора

Розрахунок NPV для кожної групи сценаріїв проекту 1 (групи основних проектів з модернізації матеріально-технічних засобів) матиме наступні результати:

$$NPV_o = 83,0 - 45,5 = 37,6 \text{ млн.грн.}$$

$$NPV_{ml} = 77,7 - 45,5 = 32,2 \text{ млн.грн.}$$

$$NPV_p = 60,5 - 45,5 = 15,0 \text{ млн.грн.}$$

Згідно модифікованих значень критерію ефективності проектів проведено розрахунок показників їх волатильності (за відхиленням від середніх очікуваних значень):

$$\begin{aligned} \sigma^2 &= (37,2 - 29,8)^2 * 0,2 + (32,2 - 29,8)^2 * 0,6 + (15,0 - 29,8)^2 * 0,2 = \\ &= 12020,6 + 3375,8 + 43808,4 = 59199,8 \\ \sigma &= \pm \sqrt{59199,8} = \pm 7,7 \text{ млн.грн.} \end{aligned}$$

Аналогічним способом проведено розрахунок по групі проектів 2 (допоміжні проекти виробництва інноваційної продукції за допомогою нового обладнання), згідно яких за аналізом чутливості проектів згідно критерію NPV показав досить високий рівень. Згідно коефіцієнту варіації за проектом 1, його можна розрахувати за формулою (3.3), його рівень перевищує 25% по проекту 1 та 27% по проекту 2.

$$V = \sigma/x = (7,7 / 29,8) * 100 \% = 25,78 \% \quad (3.3)$$

На основі проведених розрахунків для підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю ТОВ «Долинівка» рекомендовано:

- використовувати помірно песимістичні прогнози техніко-економічних параметрів проектів, таких як ціни, податкові ставки, обсяг виробництва, терміни виконання та вартість робіт, враховуючи високу чутливість проектів до зниження грошового потоку доходів. Коефіцієнт варіації більше 25% вважається критично високим у ризик-менеджменті.

- формувати резерви коштів на непередбачені інвестиційні та операційні витрати, зумовлені можливими помилками проектною організацією, переглядом проектних рішень під час реконструкції, непередбаченими затримками постачання обладнання та платежів.

- збільшити норму дисконту з урахуванням поправки на ризик.

Ці рекомендації допоможуть підвищити ефективність управління інвестиційною діяльністю ТОВ «Долинівка».

Остання рекомендація із запропонованих буде використана для подальших розрахунків ризиків ТОВ «Долинівка» в табл. 3.11.

Таблиця 3.11 - Показники рівня ефективності реалізації проекту 1 в ТОВ «Долинівка»

Проект 1	NPV, млн.грн.	PI	PP, років	DPP, років	IRR, %
Базовий варіант розрахунку, ($r=15\%$)	4,2	1,091	1,2	1,8	18,50
Збільшена норма прибутку проекту з поправкою на ризик, $r =$ (15% 16,17,18,19%).	2,4	1,051	1,2	2,2	18,50

Джерело : власні розрахунки автора

За даними табл. 3.11 видно, що у при застосуванні змінної ставки дисконтування із урахуваннями поправок на ризики кожену половину року, чиста приведена вартість (NPV) за проектом 1 має знижуватися у порівнянні з базовим рівнем майже в 2 рази - з 4,2 до 2,4 млн. грн.

Проведені розрахунки показують важливість об'єктивної оцінки ефективності інвестиційних проектів ТОВ «Долинівка» з урахуванням можливих ризиків на етапі детального планування. Це дозволяє заздалегідь виявити негативні фактори та зменшити їх вплив на управління інвестиційною діяльністю.

Таким чином, розроблені конкретні рекомендації щодо підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю ТОВ «Долинівка». Ці

рекомендації включають вдосконалення механізму вибору, оцінки та контролю за реалізацією інвестиційних проектів, що є ключовими складовими інвестиційного менеджменту на підприємстві. Зокрема, рекомендується впровадження систематичного аналізу ризиків на етапі детального планування, формування резервів на непередбачені витрати, а також підвищення точності прогнозів економічних параметрів проектів. Реалізація цих рекомендацій дозволить суттєво підвищити ефективність функціонування підприємства, мінімізувати можливі ризики та забезпечити стабільний розвиток у довгостроковій перспективі. Це, в свою чергу, сприятиме підвищенню конкурентоспроможності ТОВ «Долинівка» на ринку та зміцненню його фінансової стійкості.

ВИСНОВКИ

Актуальністю науково-практичного обґрунтування проблем ефективного формування інвестиційної стратегії в сільськогосподарському підприємстві в сучасних умовах є обумовлення доступом до різноманітних джерел інвестиційних ресурсів, особливості ця проблема набуває в аграрній сфері тому, як вона є пріоритетною для економіки України та визначає рівень її ВВП. Тому в сучасних умовах розвитку економіки цей напрямок діяльності в аграрному секторі є одним з перспективних напрямів у діяльності сільськогосподарських підприємств.

Вивчення вимагає теоретико-методичні та практичні підходи до формування інвестиційної стратегії в контексті змін в організації. Розвиток сільськогосподарських підприємств пов'язаний з інвестиційною та інноваційною складовою, які матимуть певну специфіку залежно від основних стратегічних намірів підприємця на тій чи іншій стадії життєвого циклу. Що призводить до необхідності визначення певних підходів до розроблення інвестиційної стратегії в сільськогосподарських підприємствах.

В даній кваліфікаційній роботі було проведено поглиблене дослідження теоретико-методичних положень та надано обґрунтування прикладних рекомендацій з формування інвестиційної стратегії в сільськогосподарському підприємстві на базі ТОВ «Долинівка» Гайворонівського району Кіровоградської області.

Згідно проведеного дослідження з питань формування інвестиційної стратегії в сільськогосподарському підприємстві в сучасних умовах можна зробити наступні висновки:

Визначено сутність поняття, значення та видів інвестиційної діяльності та інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства. Розглянуто види інвестиційних стратегій за стадіями життєвого циклу, загальними стратегічними намірами сільськогосподарського підприємства та інших факторів. Доведено, що на різних етапах життєвого циклу

сільськогосподарських підприємств інвестиційна стратегія проявляє свою унікальну специфіку, а інвестиційне стратегування є ключовою складовою загальної стратегічної діяльності сільськогосподарського підприємства, що забезпечує реалізацію стратегічних цілей через інноваційні інвестиційні проекти. На кожному етапі життєвого циклу інвестиційна стратегія має свою специфіку, яка визначається загальною стратегією інноваційного розвитку та змін, а також особливостями конкретних цілей кожного етапу.

Досліджено основні інструменти та моделі формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства. Розглянуто структуру інструментів інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства. Окреслено не фінансові інструменти інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства та основні фінансові моделі забезпечення його інноваційного розвитку. Доведено, що для ефективної інноваційної трансформації сільськогосподарських підприємств важливим є розширення моделей фінансування на базі державно-приватного партнерства що є критичними кроками для стимулювання інновацій у сільському господарстві.

Вивчено механізм та етапи формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства. Розглянуто концептуальне бачення інвестиційного стратегування організації в контексті змін та групи факторів інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства. Надано схему процесу формування стратегії сільськогосподарського підприємства. Доведено, що зазначені принципи та підходи у формуванні інвестиційної стратегії є необхідними для забезпечення стійкого розвитку сільськогосподарського підприємства в умовах високої конкуренції і змінного середовища

Наведено організаційно-правову характеристику діяльності сільськогосподарського підприємства. За організаційною формою воно є товариством з обмеженою відповідальністю. Досліджено організаційну структуру управління ТОВ «Долинівка», з якої видно, що

сільськогосподарське підприємство використовує лінійно-функціональну структуру управління. Основними видами діяльності підприємства є рослинництво та тваринництво, крім того ТОВ «Долинівка» має млин та олійницю.

Проведено аналіз основних фінансових та економічних показників діяльності сільськогосподарського підприємства. Аналіз основних економічних показників ТОВ «Долинівка» демонструє значні успіхи та має потенціал для подальшого розвитку. Підприємство ефективно використовує свої ресурси, впроваджує інновації та підтримує високу якість продукції, що забезпечує його конкурентоспроможність та стабільне зростання на ринку. Аналіз показників ринкової активності ТОВ «Долинівка» показує, що воно успішно управляє своїми капітальними ресурсами, збільшуючи резервний капітал і підвищуючи рентабельність як статутного, так і власного капіталу. Це створює позитивні умови для стабільного фінансового розвитку підприємства та підвищення його конкурентоспроможності на ринку. Загальний аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Долинівка» свідчить про його стабільне фінансове здоров'я та успішність у стратегічному управлінні. Зростання прибутковості, ефективне використання капітальних ресурсів і збільшення обсягів продажів підтверджують потенціал підприємства до подальшого розвитку і підвищення конкурентоспроможності на ринку. Тобто, ТОВ «Долинівка» за розглянутий період демонструє позитивну динаміку фінансово-економічного стану, збільшення обсягів виробництва і продажів, зміцнення фінансової стійкості та підвищення рентабельності. Підприємство успішно адаптується до змін на ринку і має потенціал для подальшого розвитку та зростання конкурентоспроможності.

Надано оцінку інвестиційного потенціалу та джерел фінансування сільськогосподарського підприємства. Проведено аналіз формування інвестиційних фінансових ресурсів в ТОВ «Долинівка». Доведено, що, використання інвестиційного потенціалу ТОВ «Долинівка» є ключовим

чинником її успішного розвитку, сприяючи зміцненню фінансової стійкості та забезпеченню зростання вартості для акціонерів і стейкхолдерів. Проведено SWOT-аналіз досягнутого розвитку та інвестиційного потенціалу ТОВ «Долинівка». Зроблено висновок, що підприємству слід звернути увагу на оновлення матеріально-технічної бази для підвищення ефективності та зменшення витрат і слід зробити інвестиції в модернізацію обладнання. А, впровадження інноваційних технологій у виробництві ТОВ «Долинівка» дозволить підвищити якість його продукції та знизити витрати на виробництво. Розглянуто основні джерела фінансування інвестиційних ресурсів для ТОВ «Долинівка». Виявлено, що перспективними джерелами фінансування є гранти міжнародних організацій, краудфандинг, залучення стратегічних інвесторів, випуск зелених облігацій, венчурний капітал та блокчейн-технології, що відкриває нові можливості для забезпечення фінансової стійкості та успішного розвитку підприємства.

Визначено напрямки формування інвестиційної стратегії сільськогосподарського підприємства. Розроблено алгоритм формування інвестиційної стратегії ТОВ «Долинівка». Розглянуто основні фактори вибору інвестиційної стратегії розвитку ТОВ «Долинівка». Визначено чинники формування інвестиційної стратегії, що потребують узгодження з інтересами учасників інвестиційних процесів в ТОВ «Долинівка». Доведено, що головна стратегічна мета сільськогосподарського підприємства ТОВ «Долинівка» полягає в продовженні підвищення ефективності своєї діяльності, забезпеченні стабільного розвитку і збалансованого підходу до виробництва продукції. Це включає оптимізацію використання ресурсів, вдосконалення технологічних процесів, розширення ринків збуту, а також впровадження інноваційних рішень, що відповідають вимогам сучасного агропромислового сектору.

Розроблено стратегію розвитку інвестиційного потенціалу сільськогосподарського підприємства за використання проектного підходу. Виявлено взаємозв'язок інвестиційної стратегії та управління інвестиційними

проектами. Розроблено алгоритм механізму формування інвестиційної стратегії ТОВ «Долинівка» та механізм його стратегічного інвестиційного розвитку. Надано схему алгоритму формування портфельного управління інвестиційною стратегією та етапи управління реалізацією портфелем інвестиційних проектів ТОВ «Долинівка». Доведено, що інвестиційна стратегія ТОВ «Долинівка» повинна точно відповідати обраній структурі у вигляді портфеля інвестиційних проектів. Це дозволяє розподілити відповідальність між різними структурними підрозділами та виконавцями і спрощує процес звітності про кожен окремий проект.

Визначено, що для підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю ТОВ «Долинівка» рекомендується застосовувати помірно песимістичні прогнози техніко-економічних параметрів проектів, таких як ціни, податкові ставки, обсяг виробництва, терміни виконання та вартість робіт. Врахування високої чутливості проектів до зниження грошового потоку доходів є ключовим аспектом. Крім того, необхідно формувати резерви коштів на непередбачені інвестиційні та операційні витрати, які можуть виникнути через помилки проектної організації, перегляд проектних рішень під час реконструкції, затримки у постачанні обладнання та платежів. Додатково, рекомендується збільшити норму дисконту з урахуванням поправки на ризик. Ці заходи сприятимуть підвищенню ефективності управління інвестиційною діяльністю ТОВ «Долинівка». Завдяки проведеному дослідженню існуючі знання з формування інвестиційної стратегії в сільськогосподарському підприємстві набули подальшого розвитку та були розширені завдяки застосуванню їх у практичній діяльності ТОВ «Долинівка», однак ще існує потреба щодо їх удосконалення з подальшим дослідженням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Маковоз О.С., Крайня Д.Р., Обуховський О.В. Фактори інвестиційної стратегії в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2021. № 32. С. 70-75. DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.32-10>
2. Гречан А.П. Основи визначення інноваційного розвитку економіки// *Економіка та держава*. – 2006, № 8. – С. 12-14.
3. Кучеров О.П. Використання управління знаннями для розвитку науково-технічного прогресу в сільському господарстві. *Актуальні проблеми економіки*. 2006, № 10. С. 115-122
4. Федоренко В.Г. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. К. : МАУП, 1999. 184 с
5. Інвестиційний менеджмент: підр. Вовчак О.Д., Руцишин Н.М. Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2016. 464 с
6. Козаченко Г.В. Управління інвестиціями на підприємстві. К.: Лібра, 2004. 368 с.
7. Федоренко В.Г., Гойко А.Ф. Інвестознавство: підруч. К.: МАУП, 2000. 408 с.
8. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2003. 376 с.
9. Мешко Н.П., Солонська Є.О. Інвестиційна складова стратегії розвитку підприємств в умовах кризи. URL: http://www.confcontact.com/2009new/5-me_sol.htm
10. Череп А.В. Інвестознавство: підруч. К.: Кондор, 2006. 398 с.
11. Каут О.В., Дунайчук С.М. Аналіз типових інвестиційних стратегій промислових підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 7. С. 20–24.
12. Стахурська, С. (2022). Формування інвестиційної стратегії в контексті змін в організації. *Економіка та суспільство*, (41). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-35>

- 13.Гайдай Г.Г. Формування інвестиційної стратегії автотранспортних підприємств в конкурентному середовищі. Автореферат дисертації на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. Київ : НТУ, 2021. 22 с. URL: http://diser.ntu.edu.ua/Gaidai_aref.pdf
- 14.Маковоз О.С., Крайня Д.Р., Обуховський О.В. Фактори інвестиційної стратегії в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2021. Вип. 5(32). С. 70–75
- 15.Пріб К.А. Інвестиційна складова управління розвитком підприємства. *Інтелект XXI*. 2015. № 1. С. 77–85
- 16.Скотнікова Л.П., Угрімова І.В. Роль інвестиційної стратегії у розвитку підприємства. *Вісник НТУ "ХПІ"*. 2018. № 19 (1295). С. 19–22
- 17.Чернишов В.В. Напрями розвитку інвестиційної діяльності підприємств. *Modern Economics*. 2021. № 26(2021). С. 167–172.
- 18.Некрасова Л.А., Моніч О.В. Процес формування інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства та його проблеми. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2014. Вип. 5(2). С. 204–207.
- 19.Добриніна Л.В. Підприємство як учасник фінансового ринку, його інвестиційні стратегії. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 23(1). С. 80–82
- 20.Шилова О.Ю., Фундеряка К.В. Механізм формування інвестиційної стратегії підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2012. № 3. Т. 1. С. 43–47.
- 21.Коваль В. М.Інструменти інвестиційної діяльності аграрних підприємств. *Економіка АПК*. 2013. № 8. С. 104-109. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2013_8_20
- 22.Сус Т, Судук Н., Ємець О., Мовчун С., Цюпа О. Інноваційний розвиток аграрного сектора: моделі фінансування та оцінка впливу фінансування на регіональному рівні. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. Volume. №2 (49). 2023. С.181-193.

23. Прокопчук А.М., Костирко Л.А. (2019) Формування інвестиційної стратегії сільськогосподарських підприємств. *Економіка. Фінанси. Право*. №11/2. С.13-16.
24. Зоря С.П. Удосконалення механізму формування та вибору конкурентних стратегій аграрних підприємств. *Юрінком Інтер*. 2014. № 10. С. 69–75
25. Звітність ТОВ «Долинівка»
https://youcontrol.com.ua/contractor/?type=last_year&id=19504273&year=2022&tb=financial-statements
26. Бохонко І. В. Сутність та особливості операційної діяльності підприємств. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки*. 2015. Вип. 15(4). С. 59–61.
27. Радченко В.О. Стратегічні напрями розвитку аграрного сектору економіки. *Економіка АПК*. 2005. № 3. С. 10–13.
28. Бланк І.А. Джерела фінансування оновлення основних фондів. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015, № 9. С. 46–49.
29. Вініченко І.І. Основні методологічні підходи розроблення інвестиційної стратегії розвитку аграрного підприємства. *Економіка АПК*. 2010. № 18. С.3-7
30. Richard M. Walker, JiyaoChen, Deepa Aravind *European Management Journal*. 33 (5). (2015).
31. JarleAarstad, Olav A. Kvitastein, Stig-Erik Jakobsen *Research Policy*. 45 (4). (2016).
32. Воронкова Т. Є., Васильєва М. О. Підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 21. С. 49-52.
33. Грінченко Р.В. Аналіз компонент середовища функціонування підприємства. *Науковий вісник МГУ. Серія: Економіка і менеджмент*. Одеса. 2017. Випуск 27. Частина 2. С. 9-12.
34. Літвінов О.С. Визначення сутності та складових організаційно-економічного механізму управління підприємством в умовах

- інноваційного розвитку. Управління розвитком. 2016. № 3 (185). с. 59-65.
веб-сайт. URL: <http://surl.li/okdvl>
- 35.Семенова В. Г. Економіка та організація інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства: навчальний посібник: Навчальний посібник. Обухів, Друкарня ФОП Гуляєва. 2017. 185 с.
- 36.Поддєрьогін А.М. Оцінка фінансового стану підприємства: Фінанси підприємств: веб-сайт. URL: <http://books.efaculty.kiev.ua/finpd/2/r9/1.htm>
- 37.Масленніков Є. І. Механізм управління фінансовою стійкістю сільськогосподарського підприємства. Ефективна економіка. 2015. № 1.
веб-сайт. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_1_47.
- 38.Дахно І.І. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства. Зовнішньоекономічний менеджмент. веб-сайт. URL: http://pidruchniki.ws/13820322/ekonomika/analiz_likvidnosti_platospromozhno_sti_pidpriyemstva
- 39.Оцінка ділової активності підприємства. веб-сайт. URL: <http://www.finalearn.com/lifers-953-1.html>
- 40.Кобєлева А.В., Перерва П.Г. Форми та методи комерціалізації інтелектуально-інноваційних технологій на аграрних підприємствах. Інновації управління продуктивністю та поліпшення якості зерна пшениці озимої, присвячена пам'яті професора Г.П. Жемели: матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 30 вересня 2021 р. Полтава: ПДАУ, 2021. С. 241-244.
- 41.Глебов Є.М. Процес прийняття інвестиційного рішення: «Актуальні проблеми економіки, обліку та менеджменту», Матеріали між нар. Інтернет-конференції, Волинський інститут економіки та менеджменту, м. Луцьк, 24-25 лютого 2011р. 2011. веб-сайт. URL: http://www.wp.viem.edu.ua/konf_V4_1/art.php?id=0603
- 42.Крамської Д.Ю. Аналіз та удосконалення економічного змісту понять інновації і інноваційний розвиток. *Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва*. 2013. № 22, (995). С. 22-33.

- 43.Гудзь О. Є., Щербина В. В. Стратегічні напрями формування конкурентних переваг підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 3. С. 58-64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecmebi_2018_3_10
- 44.Замазій О.В. Інноваційні технології у стратегії інтеграційного розвитку підприємства. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економічні науки*. 2011. Вип. 3. Т. 1. С. 108-113.
- 45.Руденко О.М. Система показників ефективності інноваційної діяльності підприємства . *Економіка та соціум: сучасний фундамент розвитку людства: зб. матеріалів Міжнар. наук. конф. (31 жовтня 2016 р.)* Лейпциг: Університет Лейпцигу, 2016. С. 160-162.
- 46.Федоренко В.Г. Інвестиційний менеджмент. К.: МАУП, 2018. 184 с.
- 47.Ткаченко Т.П., Шевчук Н.А., Гончарук І.В. Напрями оптимізації інвестиційної діяльності підприємств. *Агросвіт*. 2018. № 7. С. 45—48.
- 48.Бойко Р. В. Формування стратегії диверсифікації товарного асортименту підприємства на ринку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2018. № 5(2). С. 31-35. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2018_5\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2018_5(2)_9)
- 49.Дриженко О. А. Державна підтримка інноваційних процесів в сільському господарстві. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління*. 2019. Т. 30(69), № 2. С. 110-115. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2019_30%2869%29_2_23
- 50.Галушка З.І., Комаринський І.Ф. Стратегічний менеджмент: Навч.-методичний посіб. Чернівці, 2006. С. 101-148.
- 51.Rauter R., et al. Open innovation and its effects on economic and sustainability innovation performance. *Journal of Innovation & Knowledge* (2018) URL: <https://doi.org/10.1016/j.jik.2018.03.004>
- 52.Капітан І.Б., Формування стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємств на засадах маркетингу. 2006. № 11 (65). С. 137-143.

53. Стратегічне управління потенціалом підприємства. Монографія Донецьк: ІЕП НАН України. Донецький УЕП. 2006. С. 97-115.
54. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів Авт.упоряд.: Г. О. Андрощук, І. Б. Жилияєв, Б. Г. Чижевський, М. М. Шевченко. К: Парламентське вид-во, 2009. 632 с.
55. Дунська А. Р. Концептуальна схема формування інноваційної стратегії сільськогосподарського підприємства. Економіка. Управління. Інновації. Серія : Економічні науки. 2011. № 2. веб-сайт. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2011_2_16.
56. Селіванова Н.М. Управління розвитком інноваційно-активного сільськогосподарського підприємства на засадах контролінгу: нові реалії та завдання : [моногр.], Одеса: вид-во «ВМВ», 2014. 181 с.
57. Олійник О.В. Інноваційна діяльність: особливості розвитку і активізації в аграрному виробництві. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди . Серія: «Економіка». 2017. Вип. 17. С.73-82.
58. Рудь Н. Економіка та організація інноваційної діяльності : підручник / Н. Рудь, А. Гордійчук. 2-е вид., перероб. і доп. Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2019. 446 с.
59. Дейнеко Л.В. Формування моделі інноваційного розвитку агропродовольчої сфери: національні інтереси і регіональні особливості. Збірник наукових праць. Економічні науки. Чернівці : Книги ХІІ, 2010. Вип. 6. С. 141-148
60. Стан науково-інноваційної діяльності в Україні у 2020 році: науково-аналітична записка / Т.В. Писаренко, Т.К. Куранда, Т.К.Кваша та ін. Київ. УкрІНТЕІ, 2021. 39 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/2021/06/23/AZ.nauka.innovatsiyi.2020-29.06.2021.pdf>

- 61.Воронкова Т. Є., Васильєва М. О. Підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 21. С. 49-52.

ДОДАТКИ